Hsing

CRONICA REALIZĂRII

MAESTRUL CH'AN RINZAI

EDITURA HERALD

Hsing

CRONICA REALIZĂRII

ISBN 973-9453-34-1

© Toate drepturile asupra prezentei ediții în limba română aparțin în exclusivitate Editurii Herald. Reproducerea integrală sau parțială a textului sau a ilustrațiilor din această carte este posibilă numai cu acordul scris al editorului.

Printed in Romania
grupul drago print
fed print sa O societate Butan Gas
B-dul Tudor Vladimirescu, nr. 31, sector 5, București, ROMÂNIA
Telefon: 335.93.18; 335.97.47
Fax: 337.33.77

Maestrul Zen

RINZAI GIGEN

Hsing

CRONICA REALIZĂRII

Traducere, note şi comentarii :
Stela Tinney

EDITURA HERALD
Bucureşti

Consultant:
Aurel Lungu

Realizare grafică:
Maria Paşol

Procesare text &
tehnoredactare computerizată:
Gheorghe Pintilescu

Corector:
Lidia Donose

Introducere

Rinzai Gigen[1], întemeietorul şcolii Zen[2] care-i poartă numele, a murit la 10 ianuarie în anul 866 e. n. Data naşterii sale este necunoscută, dar se consideră în genere că a predat învăţătura Zen timp de zece ani.

Şcoala Rinzai este una din cele Cinci Linii (sau Case) ale buddhismului Zen, acestea fiind stiluri deosebite de predare, dezvoltate în sânul Şcolii Zen de câte un mare maestru care este şi întemeietorul fiecărei asemenea linii. "Stilul" Rinzai a fost adus în Japonia în secolul al XIII-lea.

Rinzai Roku, sau *Cronica Maestrului Rinzai* a fost scrisă de către ucenicii acestuia. În ea sunt notate învăţăturile rostite de Maestru, precum şi momente din perioada lui de ucenicie şi din cariera de învăţător spiritual.

---

[1] În chineză, Lin Chi I-hsuan. Rinzai a fost discipolul lui Obaku Kuin (Huang Po), care la rândul său fusese ucenicul lui Hyakujo (Hui Hai), descendent al liniei lui Hui Neng (Eno), al şaselea patriarh Ch'an (Zen). A se vedea Anexa C, Transmisia Zenului în China. Opera lui Huang Po, *Shin: Mintea Universală*, şi cea a lui Hui Hai, *Tun Wu: Iluminarea subită*, au apărut la Editura Herald, Bucureşti, 2000, ambele în traducerea Stelei Tinney.

[2] *Zen*, termen japonez derivat din chinezescul *ch'an*, însemnând meditaţie, contemplaţie. Am preferat să folosim peste tot *Zen* în loc de *Ch'an*, întrucât este mai bine cunoscut.

Asemenea tuturor marilor maeştri Zen, Rinzai şi-a întemeiat ferm învăţătura pe doctrina buddhistă, fiind perfect versat în scripturi, din care citează liber şi frecvent. Însă în loc de veneraţie superficială şi de banală erudiţie, Rinzai le cere discipolilor săi înţelegerea veritabilă a scripturilor, însoţită de o viaţă călăuzită de această înţelegere. Dacă uneori Maestrul poate lăsa impresia că ar lua în derâdere scripturile, în realitate el îşi râde nu de ele ci de acei ucenici care mai degrabă se agaţă cu pioşenie şi tenacitate de cuvinte decât să se încumete să le înţeleagă.

Rinzai era cunoscut şi temut ca fiind cumplit şi direct. Atunci când într-adevăr îşi dă drumul, o face pentru a sfărâma ataşamentele faţă de orice ideal, iar cei cărora li se adresează sunt călugări încercaţi. Contradicţiile sale aparente sunt tot mijloace pedagogice pentru a-şi stârni elevii şi a-i scoate din orice complacere sau inerţie. În această *Cronică* îl ascultăm vorbind, clar şi decisiv, cu propriile-i cuvinte.

Rămân totuşi câteva pasaje ce pot părea obscure. Acestea se lămuresc numai în cursul procesului de meditaţie, iar profunzimea înţelegerii lor este verificată de către maestrul Zen. Sunt subiecte destinate mai degrabă pregătirii spirituale efective decât instruirii teoretice. Aceasta nu înseamnă însă că este vorba de lucruri speciale, "ezoterice", sau rezervate unei elite puţin numeroase. Zen este o disciplină directă şi pragmatică, bazată în întregime pe lucrurile cele mai simple, care ţin de bun simţ. Ca metodă de realizare, a fost şi este deschisă tuturor, călugări sau laici. Dar Zen cere şi a cerut dintotdeauna un antrenament susţinut şi sever fără de care vederea nu devine clară.

Cronica mai poate lăsa impresia că mulţi călugări, dacă nu toţi, umblau hai hui, rătăcind de ici colo

vreme îndelungată. În fapt, această practică era îngăduită numai călugărilor înaintaţi şi îmbunătăţiţi, care mergeau de la maestru la maestru fie pentru a-şi verifica propria înţelegere, fie, dacă simţeau că totuşi "lipseşte ceva", pentru a găsi un maestru sub a cărui îndrumare să-şi poată desăvârşi calea. Călugării tineri stăteau pe loc (fiecare la mănăstirea sa) pentru a-şi duce la bun sfârşit ucenicia, "antrenamentul" de bază. În genere, ca şi în viaţa lui Rinzai, se pot distinge trei etape în viaţa unui maestru. Acestea sunt: ucenicia sub îndrumarea unui maestru; călătoriile pentru verificare şi stabilire; şi, în sfârşit, cariera de maestru.

Partea întâi

1

Guvernatorul provincial O Joji, împreună cu cei care îl însoțeau, îl poftiră pe Maestru[1] să se aşeze pe Înaltul Jilț.[2]

De pe Înaltul Jilț, Maestrul spuse:

Eu nu pot să refuz cererea domniilor voastre de a mă sui astăzi în acest jilț. După tradiția patriarhilor, ar trebui să nici nu deschid gura pentru a aduce laudă Marelui Țel.[3] Însă atunci ați fi ca nişte cățărători care nu găsesc loc unde să poată pune piciorul pentru a înainta. Aşadar astăzi, la invitația Guvernatorului, cum v-aş putea ascunde principiile şcolii mele? Mai bine să întreb, o fi pe-aici vreun general priceput care să-şi desfăşoare trupele şi să-şi ridice stindardele? Să iasă la iveală şi să-şi vădească priceperea în fața întregii adunări.

---

[1] Pe tot parcursul cronicii termenul de "Maestru" este folosit exclusiv pentru Rinzai.

[2] Podium în Sala Dharmei, de unde un maestru îşi rostea cuvântările şi unde aştepta întrebările auditorilor. Expresii precum "a se aşeza pe Înaltul Jilț", "de pe Înaltul Jilț" sau, alteori, "de pe perna de meditație" indică rostiri în cadrul acestor conferințe ceremoniale.

[3] Țelul căii, numit şi "acest mare lucru" - după spusa patriarhului Bodhidharma: a intui natura umană veritabilă şi a deveni Buddha.

Un călugăr întrebă:

– Care este esența buddhismului?[1]

Drept răspuns, Maestrul slobozi un răcnet asurzitor (*katsu*).[2] Călugărul se închină. Maestrul spuse:

– Acesta poate să facă față într-o dezbatere.

Un altul întrebă:

– Maestre, de cine este [compus] cântecul pe care-l cântați? De unde provine stilul Reverenței Voastre?

– Pe vremea când eram cu Obaku,[3] de trei ori am întrebat şi de trei ori am mâncat bătaie, spuse Maestrul.

Călugărul şovăi. Maestrul slobozi un *katsu*, după care îl lovi [pe călugăr] şi zise:

– Nu poți să bați un cui în spațiul gol.

Un maestru în scripturi[4] întrebă:

– Oare cele Trei Vehicule şi cele Douăsprezece Ramuri ale Doctrinei nu scot la iveală Natura de Buddha?

Maestrul răspunse:

---

[1] O întrebare standard în astfel de împrejurări. Altă întrebare la fel de des întâlnită este: „De ce a venit Patriarhul Bodhidharma din Apus?"

[2] Este vorba de faimosul răcnet al lui Rinzai, totodată mijlocul său pedagogic favorit, pronunțat "Kaa!" Fiecare mare maestru îşi avea specialitatea proprie, de pildă "răcnetul lui Rinzai" sau "cele treizeci de bâte ale lui Tokusan".

[3] Huang Po, maestrul lui Rinzai.

[4] Cărturar versat în scripturi, fie că le înțelege într-adevăr sau nu, şi priceput la dialectică.

– Tarlaua ta n-a fost încă desțelenită.

Cărturarul zise:

– Cum putea Buddha să-i înşele pe oameni?

Maestrul zise:

– Unde e el, Buddha[1]? Cărturarul rămase fără răspuns.

Maestrul continuă:

– Chiar aici de față cu Guvernatorul voiai să-l duci de nas pe bătrânul călugăr! În lături cu tine! Nu faci decât să stai în calea altora care au şi ei de pus întrebări.

Şi adăugă:

– Numai pentru Marele Țel se ține astăzi această adunare. Mai sunt şi alții care vor să pună întrebări? Să iasă repede înainte şi să întrebe! Dar, să ştiți, de cum ați deschis gura, v-ați şi îndepărtat de țintă. De ce-i aşa? Nu ştiți că Buddha a spus:

Dharma[2] *este altceva decât cuvinte;*
Nu este nici mărginită nici condiționată.

Pentru că nu credeți asta cu adevărat, v-ați prins ca într-o mreajă în care v-ați încurcat. Mă tem că până şi Guvernatorul laolaltă cu toți oamenii săi ar putea să se încurce, iar Natura lor de Buddha să se întunece. Mai bine mă retrag.

---

[1] Iluminatul sau Absolutul.

[2] În chineză, caracterul *fa* pentru Dharma poate însemna de la caz la caz Doctrina, un punct de doctrină, principiu, lege universală, adevăr, metodă, idee, lucru, sau entitate de orice fel.

Şi Maestrul răcni încă o dată din răsputeri: kaaaaaaaaa!

Apoi zise:

– Voi cei mici în credinţă, voi niciodată n-aveţi pace. V-am ţinut destul în picioare. Mergeţi şi aveţi grijă de voi![1]

2

Într-o zi, Maestrul se duse în capitala provinciei. Guvernatorul O Joji îl pofti [să ia loc] pe Înaltul Jilţ. Atunci Mayoku ieşi înaintea adunării şi întrebă:

– Marea şi Îndurătoarea [zeiţă] Kannon[2] are o mie de braţe şi o mie de ochi. Care ochi este cel adevărat?

Maestrul răspunse:

– Marea şi Îndurătoarea Kannon are o mie de braţe şi o mie de ochi. Care ochi este cel adevărat? Vorbeşte – iute, iute!

Mayoku îl trase pe maestru jos de pe jilţ, după care îi luă locul. Maestrul se apropie de el şi-i zise:

– Cum merge?

Mayoku ezită. Fu rândul Maestrului să-l tragă jos pe Mayoku de pe jilţ şi să-şi reia locul. Mayoku părăsi sala, iar Maestrul făcu la fel.

---

[1] Formulă de îndemn la practica personală.

[2] În buddhismul Mahayana, Kannon este o divinitate feminină întruchipând un aspect al compasiunii.

3

De pe Înaltul Jilţ, Maestrul a spus:

– Pe movila de carne roşie stă un Om Veritabil fără de Rang[1] care iese şi intră neîncetat pe porţile feţei tale. Cei care încă nu l-aţi recunoscut, atenţie, atenţie! Luaţi seama!

Un călugăr ieşi din rând şi întrebă:

– Ce este Omul Veritabil fără de Rang?

Maestrul coborî din jilţ, îl înşfăcă zdravăn şi zise:

– Spune, spune!

Călugărul şovăi. Maestrul îi dădu drumul:

– Ce rahat[2] mai e şi Omul ăsta Veritabil fără de Rang!

Apoi se retrase în odăile sale.

Pe când Maestrul se afla pe Înaltul Jilţ, un călugăr ieşi înainte, se apropie şi se închină. Maestrul slobozi un *katsu*. Călugărul zise:

– Venerabile, nu mă puneţi la încercare!

Maestrul răspunse:

– Atunci zi tu: Unde pică [răcnetul, *katsu*]?

Călugărul slobozi şi el un *katsu*.

---

[1] "Movila de carne" este inima. În ierarhia chineză tradiţională, fiecare individ îşi avea "locul său" clar desemnat, cel puţin din punct de vedere etic şi cultural dacă nu social. Prin urmare un "Om Veritabil fără de Rang" este un om complet liber de orice legături – şi totodată de neconceput.

[2] Despre această remarcă argotică s-au scris volume de comentarii. Traducerea literală este "bucată de c...".

Un călugăr întrebă din nou:

– Care este esența buddhismului?

Maestrul dădu un *katsu*. Călugărul se închină. Maestrul zise:

– Spune-mi, a fost un *katsu* cum se cuvine sau nu?

Călugărul zise:

– Luat la bătaie, hoțul din tufiș a fost înfrânt.

Maestrul zise:

– Atunci unde a fost greșeala?

Călugărul răspunse:

– Nu e voie să se facă a doua oară.

Maestrul dădu un *katsu*.

Călugării care conduceau cele două săli de meditație se întâlniră din întâmplare nas în nas. Amândoi sloboziră în același timp un *katsu*.

În aceeași zi un călugăr îl întrebă pe Maestru:

– A fost clar cine este gazda și cine oaspetele?[1]

Maestrul răspunse:

– Oaspetele și gazda s-au deosebit foarte clar.

Tuturor călugărilor săi, Maestrul li se adresă mai departe:

– Dacă vreți să înțelegeți spusa aceasta a mea cu oaspetele și gazda, întrebați-i pe călugării-șefi ai celor două săli.

Apoi Maestrul se dădu jos de pe jilț.

[1] O altă renumită expresie a Maestrului, și deopotrivă mijloc pedagogic favorit.

Aflat înaintea Înaltului Jilț, un călugăr întrebă:

– Care este esența buddhismului?

Maestrul își ridică apărătoarea de muște.[1] Călugărul dădu un *katsu*. Maestrul îl plesni.

Din nou, un călugăr întrebă:

– Care este esența buddhismului?

Maestrul își ridică apărătoarea de muște. Călugărul slobozi un răcnet. Maestrul slobozi și el unul. Călugărul se codi. Maestrul îl plesni.

Atunci Maestrul spuse:

– Călugări, unii nu se dau înapoi de la a-și pierde trupul și viața pentru [a afla] Dharma. Cât despre mine, am petrecut douăzeci de ani cu maestrul meu, Obaku, înainte ca acesta să moară. De trei ori l-am întrebat despre esența buddhismului, și de trei ori plin de mărinimie mi-a tras o bătaie bună. A fost ca și cum m-ar fi mângâiat cu o crenguță de salvie înmiresmată. Acum, am chef să gust din nou o bătaie zdravănă; cine mi-o poate da?

Un călugăr se apropie de jilț:

– Pot eu.

Maestrul își ridică de jos toiagul și i-l înmână. Când să-l apuce, călugărul ezită. Atunci Maestrul îl lovi.

[1] *Hossu*, unul din însemnele funcției de maestru Zen.

6

Înaintea Înaltului Jilț, un călugăr întrebă:
- Și cum e cu tăișul sabiei?
Maestrul strigă:
- Primejdios, primejdios!
Călugărul ezită. Maestrul îl lovi.

Cineva întrebă:
- În vreme ce fratele laic pisa orezul învârtind roata cu picioarele,[1] unde era el când uita să-și miște picioarele?
Maestrul răspunse:
- Înecat într-un izvor adânc.

Atunci Maestrul zise:
- Oricine vine la mine, nu-l voi părăsi. Eu știu de unde vine fiecare. Dacă vine așa cum este, pare că greșește. Dacă nu vine așa cum este, e legat fără funii. Feriți-vă de judecăți făcute la nimereală. Eu v-o spun limpede pe de-a dreptul - a înțelege sau a nu înțelege sunt deopotrivă

[1] Este vorba de Hui Neng, al șaselea patriarh Zen. Al cincilea patriarh, Hung Yen, care era starețul mănăstirii Tung Ch'an din nordul Chinei, veni în taină în camera unde Hui Neng lucra ca frate laic pentru a-l întreba: "Este gata orezul?" "Este de mult gata și nu mai așteaptă decât ciurul," i se răspunse. Atunci patriarhul lovi de trei ori piua cu bastonul și plecă. La a treia veghe a nopții, Hui Neng merse în odaia lui Hung Yen de la care primi în aceeași noapte învățătura, roba și bolul de patriarh. Vezi *Satori. Mari Maeștri Zen*, p. 48-49.

[vederi] greșite. Oamenii n-au decât să râdă în bărbi cât le place.
V-am ținut mult în picioare. Aveți grijă de voi.

7

De pe Înaltul Jilț, Maestrul spuse:
- Unul se află pe un pisc singuratic de munte și n-are cale de coborâre. Altul e în mijlocul unei răspântii pline de lume și nu poate merge nici înainte, nici înapoi. Dintre aceștia doi, cine este înainte, cine în urmă? Nu vă gândiți că e vorba de Vimalakirti sau de marele Maestru Fu.[1]
După care, Maestrul se dădu jos de pe jilț.

8

De pe Înaltul Jilț, Maestrul spuse:
- Unul a pornit pe cale de eoni întregi, fără să iasă din casă. Altul pleacă de acasă, fără să fie pe cale. Care din ei este demn de ofrandele oamenilor și zeilor?
Și coborî de pe jilț.

9

Aflat în fața Înaltului Jilț, un călugăr întrebă:
- Care este prima spusă?

[1] Renumit pentru expunerea *Sutrei Diamantului.*

Maestrul grăi:

- După ce ridici pecetea celor trei esențiale,[1] punctele cărămizii ale sigiliului rămân bine întipărite.

Înainte să apară șovăiala, gazda și oaspetele se deosebesc foarte clar.

Călugărul întrebă:

- Care este a doua spusă?

Maestrul zise:

- Cum ar putea înțelegerea profundă să îngăduie întrebările lui Mujaku?[2]

Cum ar putea mijloacele potrivite să nu reteze curentul formelor schimbătoare?

Călugărul întrebă:

- Care este a treia spusă?

Maestrul zise:

- Ia aminte la păpușile care saltă pe scenă, și vezi-l pe cel care trage sforile.

Apoi adăugă:

- Fiecare spusă conține trei porți adânci; fiecare poartă conține trei lucruri esențiale. Puterea există; există întrebuințarea ei. Cum înțelegeți voi toți lucrul acesta?

Și coborî de pe podium.

---

[1] Cele trei esențiale pot fi, în funcție de comentariu, cele trei aspecte sau corpuri ale Absolutului (Buddha), adică Dharmakaya, Sambhogakaya și Nirmanakaya, sau cele trei giuvaere: Buddha (Absolutul), Dharma (Doctrina) și Sangha (Comunitatea umană).

[2] Personajul care poartă numele de Mujaku a plecat să-l întâlnească pe Manjusri pentru a-i pune întrebări, însă încercarea lui a dat greș.

10

La ceasul adunării de seară, Maestrul le spuse călugărilor:

- Uneori eu smulg de la locul său omul (subiectul) dar nu și mediul (obiectul).[1] Uneori smulg mediul dar nu omul. Uneori smulg și omul și mediul. Uneori nu smulg nici omul nici mediul.

Un călugăr întrebă:

- Cum smulgeți omul (subiectul) dar mediul (obiectul) nu?

Maestrul răspunse:

- Lumina caldă a soarelui acoperă pământul cu un covor de brocart. Părul copilului este alb precum firul de mătase.

Călugărul întrebă:

- Cum smulgeți mediul dar nu omul?

Maestrul zise:

- Porunca împăratului ajunge pretutindeni, și căpetenia oștilor de la hotare pune capăt luptei.

Călugărul întrebă:

- Cum smulgeți și omul și mediul?

Maestrul spuse:

- Provinciile Hei și Fu sunt complet izolate, fiecare, singură, la locul ei.

Călugărul întrebă:

- Cum faceți să nu smulgeți nici omul nici mediul?

---

[1] Ideograma tradusă aici prin "mediu" înseamnă și obiect, lucru, împrejurare, situație; perechea om-mediu este așadar cvasi-sinonimă cu perechea subiect-obiect.

Maestrul răspunse:

- Când regele suie în palatul de cleştar, lucrătorii de pe ţarini izbucnesc în cântec.

11

Maestrul spuse:

Cei care azi ucenicesc întru Buddha-Dharma trebuie să caute adevărata înţelegere.[1] Dacă aveţi înţelegerea autentică, naşterea şi moartea nu vă afectează, şi veţi fi liberi să veniţi şi să plecaţi. Nu va fi nevoie să căutaţi vreun merit: acesta se va ivi de la sine. Ucenici ai Căii, maeştrii din vechime aveau mijloacele lor pentru a face oameni (din învăţăcei). Nu vă lăsaţi înşelaţi de nimeni; asta e toată învăţătura mea. Dacă vreţi să vă folosiţi de ea, atunci puneţi-vă pe treabă chiar acum, fără şovăială.

Însă ucenicii de astăzi nu izbutesc pentru le lipseşte încrederea în ei înşişi, le lipseşte credinţa. Din pricina acestei lipse, voi alergaţi mereu de ici colo, vă agitaţi, vă lăsaţi mânaţi de circumstanţe (obiecte) şi antrenaţi în vârtejul universal de către zecile de mii de lucruri. Nu în felul acesta veţi putea găsi eliberarea. Dar dacă puteţi pune capăt acestei necurmate goane a minţii-inimă (*shin*)[2]

[1] Intuiţia intelectuală autentică, adevărata înţelegere, spre deosebire de înţelegerea greşită sau falsă.

[2] Sensurile acestei ideograme sunt: gând, simţire, cuget, inimă, minte, spirit, esenţă, "esenţa divină" (Fr. Cheng) sau

după îndemnurile voinţei, nu vă veţi deosebi de Buddha şi de patriarhi. Vreţi să-l cunoaşteţi pe Buddha? Nu este nimeni altul decât cel care chiar aici şi acum ascultă Dharma în prezenţa voastră. Numai pentru că vă lipseşte credinţa în voi înşivă, vă întoarceţi în afară şi alergaţi peste tot căutând. Chiar de găsiţi ceva acolo, sunt numai vorbe şi literă şi niciodată spiritul viu al patriarhilor. Nu vă lăsaţi înşelaţi (de literă).

Venerabili ucenici Zen, dacă nu-L întâlniţi chiar în clipa aceasta, veţi peregrina prin cele Trei Lumi[1] preţ de zecе mii de *kalpa*[2] şi o mie de renaş-

"pecetea" regăsindu-se în fiecare. D.T. Suzuki arată că *shin* este folosit cu valoare echivalentă pentru "inimă" şi "centru al fiinţei" (adică omul real) şi îl consideră unul din termenii cei mai semnificativi ai gândirii chineze. În traducerile anterioare din marii maeştri Zen (*Mintea Universală* şi *Iluminarea subită*) apărute la aceeaşi editură, acest termen complex a fost redat cel mai frecvent prin Minte Universală. Pentru exactitate, ar trebui să traducem însă cu minte-inimă ori de câte ori este vorba de *shin* ca "organ" sau "facultate" a iluminării. Unirea minţii cu inima în lucrarea spirituală e cunoscută în toate tradiţiile.

[1] Lumea dorinţei (corpul), lumea formei (sufletul) şi lumea informală (spiritul).

[2] Ciclu cosmic de o durată indefinită, uriaşă. În tradiţia hindusă, *kalpa* sau o zi a lui Brahma este alcătuită din 14 *manvantare* (ere ale câte unui Manu), despărţite între ele de câte o perioadă indeterminată de disoluţie, *pralaya*. Fiecare manvantara are patru vârste, *satya, treta, dwapara* şi *kali yuga* (corespunzătoare vârstelor de aur, argint, bronz şi fier din tradiţia greco-romană); raportul dintre duratele relative ale acestor vârste este de 4 + 3 + 2 + 1. Ultima vârstă este totodată şi cea mai întunecată. Conform tradiţiei, în prezent

teri. Şi căutând prilejuri plăcute, veţi ajunge să renaşteţi în matrice de măgari şi vite.

Ucenici ai Căii, aşa cum văd eu lucrurile, voi nu sunteţi diferiţi de Shaka[1]. Astăzi în multele şi feluritele voastre activităţi, ce anume vă lipseşte? Cursul celor Şase Simţuri[2] nu încetează nicicând. Cine e în stare să vadă astfel este pentru întreaga-i viaţă un om care nu mai are nimic de căutat.[3]

Venerabililor, în niciuna din cele Trei Lumi nu există loc de odihnă; este ca o casă care arde. Acesta nu e un loc în care să stai mult. Demonul ucigaş al vremelniciei loveşte într-o clipită, fără deosebire între sus sau jos, înalt sau umil, tânăr sau bătrân. Vreţi să nu vă deosebiţi de Buddha şi de patriarhi? Atunci e destul să nu căutaţi nimic în afară. Lumina pură a Minţii voastre este chiar în clipa aceasta Dharmakaya Buddha, aflat chiar la voi acasă. Lumina non-diferenţiatoare a Minţii voastre este chiar în clipa aceasta Sambhogakaya Buddha, aflat chiar la voi acasă. Lumina non-disociatoare a Minţii voastre este chiar în clipa aceasta Nirmanakaya Buddha, aflat chiar la voi acasă. Acest corp întreit al lui Buddha[4] nu este

ne aflăm în a patra vârstă, *kali yuga*, a ultimei manvantare, a patrusprezecea a kalpei noastre.

[1] Alt nume al lui Buddha.

[2] Vederea, auzul, mirosul, gustul, pipăitul, plus mentalul.

[3] Literal, "un om fără treburi" sau "fără lucruri" - starea de inacţiune activă sau acţiunea inactivă.

[4] "*Dharmakaya* reprezintă aspectul cel mai înalt al unui Buddha, vehiculul Absolutului. *Sambhogakaya* este corpul glorios al unui Buddha în existenţa lui supramundană.

nimic altceva decât el însuşi chiar aici, în faţa ochilor voştri, ascultând expunerea Dharmei de către mine. Puteţi ajunge să vedeţi lucrul ăsta numai nealergând şi necăutând în afară.

Cărturarii care cunosc Sutrele şi Tratatele spun că cele Trei Corpuri sunt absolute. După mine, nu este aşa. Aceste Trei Corpuri sunt doar simple nume sau proptele. Un venerabil maestru a spus: "Corpurile [lui Buddha] se deosebesc după sens (esenţă); Tărâmurile [lui Buddha][1] se deosebesc după substanţă (formă)." Dar înţelese limpede, Corpurile Naturii de Dharma şi Tărâmurile Naturii de Dharma sunt doar reprezentări ale minţii, adică lumini şi umbre.[2]

Venerabililor, aflaţi-l pe cel care se joacă cu aceste lumini şi umbre. El este sursa originară a tuturor Iluminaţilor (Buddha). Cunoscându-l, oriunde v-aţi afla sunteţi acasă.

Corpul vostru fizic, alcătuit din cele patru elemente[3], nu poate pricepe Dharma pe care voi

Nirmanakaya poate fi oricare dintre nenumăratele transformări sub care un Buddha apare în lume. Din perspectiva şcolii Zen, primul corp este *adevărul absolut* într-o înfăţişare desăvârşită, al doilea este cel mai înalt *concept* despre adevărul absolut de care este capabilă o fiinţă umană obişnuită, iar al treilea reprezintă diferitele *metode* prin care omul speră să ajungă la adevărul absolut".

[1] Lumi sau domenii, în sensul de "câmpuri de forţă".

[2] Literal "lumină-umbră". E vorba de jocul de lumini şi umbre al minţii, termeni folosiţi şi de Platon în descrierea cavernei cosmice.

[3] Potrivit tradiţiei indiene aceste patru elemente (*buthas*) sunt: pământul, apa, aerul, focul.

o ascultați acum; nici splina, nici stomacul, nici ficatul sau fierea nu pot face așa ceva; și nici spațiul gol. Atunci, cine poate pricepe Dharma și o poate asculta? Cel aflat chiar aici în fața ochilor voștri, strălucitor de clar și limpede ca lumina zilei, fără de formă - iată-l pe cel care poate înțelege Dharma pe care o ascultați voi acum. Dacă puteți sesiza într-adevăr lucrul acesta, dacă-l puteți înțelege și realiza cu adevărat, nu sunteți diferiți de cei Iluminați (Buddhas) și de patriarhi. Neîncetat el este chiar aici, clar și limpede prezent.[1]

Dar atunci când pasiunile se ivesc, ele tulbură înțelepciunea; iar corpul (fondul)[2] se separă de imaginile pururi schimbătoare. Aceasta e cauza transmigrării în cele Trei Lumi, cu inevitabila suferință care o însoțește. Dar așa cum văd eu lucrurile, nu există nimic care să nu fie profund, nimic care să nu fie eliberare.

Ucenici ai Căii, Dharma Minții Universale nu are formă și pătrunde în toate cele Zece Direcții[3]. În ochi, se numește văz; în ureche, auz; în nas, miros; în gură, vorbirea; în mâini, apucarea; în picioare, umbletul. În fond, este o singură lumină; diferențiată, devine cele șase simțuri.[4] Când mintea cuiva se oprește în întregime, acela este

[1] În sensul de Prezență.

[2] Aici cu înțelesul de "esență". Termenul "corp" (sau "trunchi") e folosit în același sens în care se vorbește despre "trunchiul" unei vițe de vie.

[3] Cele opt direcții plane plus zenitul și nadirul.

[4] Cele cinci simțuri plus mintea.

eliberat pe loc, oriunde s-ar afla. De ce vă spun asta? Numai și numai pentru că vă văd, ucenici ai Căii, gonind mereu de ici colo cu mintea tulburată, neputându-vă opri, neliniștiți din pricina unor jucării născocite de maeștrii din vechime.

Ucenici ai Căii, așa cum văd eu treaba acum, așezați-vă jos[1] odată pentru totdeauna și tăiați-le capul atât lui Sambhogakaya Buddha cât și lui Nirmanakaya Buddha. Cei care se mulțumesc să urce cele zece trepte ale unui Bodhisattva[2] [până la starea de Buddha] și nimic mai mult, sunt ca niște iobagi. Cei care se mulțumesc cu Iluminarea profundă și universală sunt doar niște osândiți în lanțuri și obeze. Arhații și Pratyeka-Buddhas[3] sunt niște haznale. Bodhi (Trezia) și Nirvana sunt niște stâlpi de legat măgarii. Și de ce-i așa?[4] Pentru că,

[1] Adică în postură de meditație, *zazen*.

[2] Ființe desăvârșite care prin viața exemplară pe care au dus-o au ajuns în pragul Nirvanei; ei refuză însă intrarea în această stare, și, întorcându-se în lume, caută să-i ajute pe oameni să dobândească salvarea. Mai sunt numiți Domni ai Compasiunii

[3] Un Arhat (termen tradus uneori prin "Sfânt") este un om care a dobândit înțelegerea autentică, a depășit toate obstacolele, și s-a eliberat de pasiuni, adică, altfel spus, este un om mântuit. Pratyeka Buddha este un iluminat "pe cont propriu", spre deosebire de un Bodhisattva care caută eliberarea pentru toți.

[4] Textele zen nu sunt "literatură" (și mai ales nu de "popularizare"). Nu trebuie uitat că Rinzai li se adresează aici propriilor săi discipoli. El nu neagă sau denigrează învățăturile Marelui Vehicul sau ale altei doctrine, ci își îmboldește ucenicii să renunțe la toate denumirile și clasificările, oricât de înalte și de sfinte, căci dacă sunt luate ca

ucenici ai Căii, voi nu izbutiți să concepeți vacuitatea celor trei mari vârste ale lumii; acesta este obstacolul care vă blochează.

Nu la fel stau lucrurile cu Adevăratul Om al Căii, care merge împreună cu cauzele concurente pentru a-şi şterge karma veche şi lasă lucrurile să-şi urmeze propriul curs. El se îmbracă după cum e cazul; când vrea să plece, pleacă; când vrea să stea, stă. Nici o frântură de clipă nu-i trece prin cap să năzuiască la buddheitate. De ce? Un maestru de demult a spus: "Dacă îl cauți pe Buddha prin acțiuni supuse karmei [şi toate acțiunile cad sub incidența karmei, voința creatoare de destin], Buddha va deveni marele simbol al naşterii şi morții."

Venerabililor, timpul este prețios! În schimb voi alergați de ici colo, studiind Zen, deprinzând Calea, alergând după nume şi expresii, căutând pe Buddha şi pe patriarhi şi pe învățătorii destoinici, fiind pururea plini de judecăți arbitrare. Nu săvârşiți asemenea greşeli! Ucenici ai Căii, fiecare din voi are un tată şi o mamă. Aşa că ce vreți mai mult? Ce mai e de căutat? Întoarceți-vă [privirea] spre înlăuntru şi cercetați în voi. Un maestru din vechime spunea: "Yajnadatta a crezut că-şi pierduse capul. Când a încetat să se mai zbuciume căutându-l, n-a mai avut ce să caute."

Venerabililor, fiți doar voi înşivă, şi abțineți-vă de la tot felul de închipuiri fanteziste. Sunt

absolute şi nu ne putem dezlipi de ele, acestea devin piedici care barează drumul.

destule capete rase[1] care nu pot deosebi ce este adevărat de ce e fals. Aceştia văd zei şi demoni; arată spre răsărit sau către apus; preferă vremea frumoasă sau îndrăgesc ploaia; şi tot aşa şi iar aşa. Într-o zi vor trebui să i se înfățişeze lui Yama (Judecătorul Morților) ca să-şi plătească datoriile şi să înghită ghiulele de fier înroşite în foc. Căci bărbații şi femeile, înşelați de mascarada unor asemenea duhuri năstrușnice de vulpi,[2] ajung să se încurce fără scăpare în țele unora ca aceştia. Bieți bătrâni orbi şi fără minte! Cu siguranță va sosi ziua când vor trebui să plătească îndărăt tot ce s-a cheltuit pentru ei![3]

12

Dând învățătură călugărilor din jurul său, Maestrul le spuse:

[1] Termen derogatoriu pentru pretinşii învățători, lipsiți de veritabilă înțelegere. Nu este exclus ca Rinzai să se refere şi la călugării care se dedică feluritelor practici nepreocupându-se de esența buddhismului.

[2] În mitologia tradițională chineză, vulpea este un duh proteiform, personificare a iluziei şi a şireteniei, care apare deseori sub o formă umană pentru a-i păcăli pe oameni.

[3] După tradiție, "cel plecat de acasă" e călugărul care trăieşte din cerşit şi răspunde de buna folosire a veniturilor astfel dobândite pentru a atinge înțelegerea adevărată şi a-i putea ajuta la rândul său pe alții. Dacă nu-şi îndeplineşte aceste obligații contractuale, la moartea sa Yama, Judecătorul Morților, îi va cere înapoi costul sandalelor de paie pe care le-a stricat degeaba pe pământ. Cum nu va avea cu ce plăti, pedeapsa va fi severă.

Călători ai Căii, este nespus de important să ajungeți să vedeți limpede. Atunci veți putea merge mai departe pe drumul vostru şi veți putea da piept cu lumea, fără să mai fiți înşelați de aceste duhuri-vulpi şirete. Nimic nu e mai de preț decât să fii un om care nu mai are nimic de căutat. Doar de atât este nevoie: să nu zămisliți nici o plăsmuire şi să fiți voi înşivă, fără afectare.

Necazul e că voi priviți şi căutați în afară, şi înfierbântați fiind de căutare, nu sunteți siguri dacă aveți mâini şi picioare. Nu vă lăsați amăgiți. Dacă numai vă gândiți să-l căutați pe Buddha, Buddha ajunge să fie doar un nume. Cât despre cel care aleargă în căutarea lui Buddha, pe acela nu-l cunoaşteți? Toți Iluminații (Buddha) şi patriarhii din cele Trei Lumi şi zece direcții au apărut numai în scopul de a căuta Dharma. Iar sârguincioşii ucenici ai Căii din ziua de azi caută şi ei la rândul lor Dharma. Numai când o stăpâneşti,[1] ajungi la capăt. Câtă vreme nu o stăpâneşti, eşti prizonierul transmigrației în cele Cinci Căi. [2]

---

[1] Termenul are un dublu înțeles: posesiune şi înțelegere.

[2] Cele Cinci Căi - mai uzual Şase Căi sau Şase Stări - alcătuind Roata Vieții: *devas* sau ființele cereşti (îngereşti); asuras sau demonii războinici; *pretas* sau strigoii flămânzi; demonii iadului; animalele; şi oamenii. În cele Cinci Căi, demonii războinici (*asuras*) şi cei din iad formează o singură categorie. Eliberarea este posibilă numai pornind de la starea umană, şi de aceea Buddha sau o ființă eliberată le dă învățătură "oamenilor şi zeilor"; iar demonii "convertiți" devin zeitățile cumplite cunoscute ca păzitori ai pragurilor. Nici una din aceste stări nu este permanentă, căci "supuse schimbării sunt toate lucrurile compuse."

Ce este Dharma? Dharma este Legea Minții (Inimii) Universale. Legea Inimii este fără formă; pătrunzând peste tot, este perceptibilă şi activă chiar în fața ochilor voştri. Dar dacă lipseşte credința, atunci omul aleargă după nume şi fraze, şi într-un vârtej de cuvinte speculează arbitrar despre Buddha-Dharma, de care este tot atât de departe ca pământul de cer.

Ucenici ai Dharmei, ce Dharmă expun eu? Expun Dharma Minții Universale, inima şi temeiul a toate. Aceasta pătrunde peste tot; ea este în ce e lumesc şi în ce e sacru, în ce e pur şi în ce e impur, în ce e subtil şi în ce e grosier. Lucrul cel mai de seamă este să vă abțineți de la a plăsmui etichete precum subtil sau grosier, pur sau impur, lumesc sau sacru, şi de la a vă închipui că, dându-le nume, puteți să cunoaşteți ce sunt acestea. Însă omul nu poate cunoaşte subtilul şi grosierul, lumescul şi sacrul numai după nume. Ucenici ai Căii, realizați lucrul acesta şi folosiți-vă de el, dar nu-i puneți etichete, căci acestea tind să fie doar pseudonime ce creează un [fals] mister.

Dharma pe care o expun eu se deosebeşte de cea expusă de toți ceilalți. Dacă ar apărea înaintea mea chiar vreun Manjusri sau vreun Samantabhadra pentru a-mi pune întrebări despre Dharma, degrabă aş şti cum să-i încerc şi să-i lămuresc. Eu stau liniştit. Şi atunci când feluriți căutători ai Căii vin şi încep să mă cerceteze, eu îi încerc şi îi lămuresc pe toți. Cum fac asta? Vederea mea este

alta. În lumea exterioară nu mă agăț nici de ce e lumesc nici de ce este sacru; iar înlăuntru nu mă înțepenesc în vreun temei.[1] Întrucât văd limpede, nu am îndoieli.

13

Ucenici ai Căii, Buddha-Dharma nu necesită vreo silință.[2] Fiți doar voi înșivă, așa cum sunteți de obicei, ușurându-vă, purtând sutana și mâncând:

[1] O traducere mai liberă ar putea fi: "Iar înlăuntru nu mă împiedic de nimic, și astfel sunt nelimitat."

[2] Adică este și acționează de la sine. Nu are nevoie de nici un ajutor pentru a o face. Acesta este un punct crucial în învățătura lui Rinzai, ca și a învățăturii Zen în genere. Intențiile, fie cât de bune, sunt dirijate de către "eu" și ca atare ascund această activitate spontană, "de la sine". Soarele strălucește - aceasta este natura lui. Norii ni-l pot ascunde privirilor, dar ei nu pot afecta soarele. În practica Zen, acești nori trebuie dați la o parte pentru a putea vedea soarele - sau luna, cum preferă să spună textele Zen. Dar pentru că mijloacele se confundă ușor cu scopul, omul are tendința să devină un fel de "mișcător de nori" profesionist, pe deasupra și ipocrit. Rinzai le aduce aminte discipolilor săi că Buddha-Dharma este inerentă în noi, ca de altminteri în tot ceea ce există. Dacă nu o întunecăm cu dorințele, cu voile și cu intențiile noastre - fie ele bune sau rele - ea acționează de la sine, prin noi; este Natura de Buddha.

Acest precept este de multe ori greșit interpretat ca un soi de invitație la licență, la bunul plac, la arbitrar. "Fac ce vreau, totul e îngăduit." Dar tocmai acel "eu" care "vrea" să facă, care e mereu nesigur și din cauza asta mereu dornic să se amestece - pe scurt, "norul" - s-a risipit. Și odată cu aceasta, s-a împlinit. Toate textele Zen insistă asupra acestui punct. E ușor să-l înțelegem greșit sau chiar să-l răstălmăcim

Când sunt obosit, dorm.
Proștii râd de mine, înțelepții pricep.

Un bătrân maestru a spus: "Să te întorci spre în afară și să te preocupi [de ce-i acolo] e treabă de prost încăpățânat." Dacă ești stăpân pe orice situație (împrejurare, obiect), totul devine adevărat oriunde ai sta; nu mai poți fi mânat ici și colo de împrejurări. Chiar dacă mai înainte, pe când nu erai încă regenerat, vei fi săvârșit cele Cinci Crime monstruoase,[1] acestea se întorc în oceanul eliberării. Dar în ziua de azi învățăceii nu cunosc Dharma. Sunt ca niște capre, rup și mestecă tot ce le iese în cale. Nu sunt în stare să deosebească sluga de stăpân, nici oaspetele de gazdă. Ei intră în călugărie cu minte de fiară sălbatică, care zbiară și face zgomot. Aceștia nu pot fi numiți după dreptate plecați-de-acasă[2]; nu sunt decât mireni obișnuiți.

Un om plecat-de-acasă[3] trebuie să știe să vadă clar și calm, trebuie să-l deosebească pe Buddha de Mara,[4] adevărul de minciună, lumescul de

în propriul interes, pentru că nu știm ce este cu adevărat practica de zi cu zi (a disciplinei Zen), și nici cât de mult implică ea. Dar diferența dintre spontaneitate și impulsul orb este ca distanța de la cer la pământ.

[1] Cele Cinci Crime monstruoase sunt: să-ți ucizi tatăl, să-i faci rău mamei, să verși sângele unui Buddha, să tulburi pacea sfintei adunări (Sangha), și să distrugi scripturi sau imagini sacre.

[2] Nume sub care sunt cunoscuți călugării rătăcitori.

[3] Aici în înțelesul de om care s-a lepădat de lume.

[4] Mara este Demonul.

ceresc. Doar dacă posedă această cunoaştere, el poate fi numit pe bună dreptate un plecat-de-acasă, un lepădat-de-lume. Dacă nu-l desoebeşte pe Buddha de Mara, atunci, în fapt, el pleacă dintr-o casă (lume) numai pentru a intra în alta, iar aceasta este ceea ce se cheamă o ființă vie producătoare de karma. Un astfel de om nu poate fi încă numit cu adevărat un plecat-de-acasă sau lepădat-de-lume[1]. Căci, dacă s-ar întâmpla ca Buddha şi Mara să-i apară sub aceeaşi formă, el nu i-ar putea deosebi. Însă tot aşa cum lebăda regală[2] ştie să bea numai laptele dintr-un amestec de lapte şi apă, la fel ochiul limpede [ştie să deosebească]. Ucenici ai Căii, luați-i la bătaie şi pe Buddha şi pe Mara. Căci dacă îndrăgiți cerescul şi urâți lumescul, voi continuați să plutiți şi să vă scufundați în oceanul naşterii şi morții.

Un călugăr întrebă:

– Ce sunt Buddha şi Mara?

Maestrul spuse:

– O singură clipă de îndoială în inima ta este Mara. Dar dacă poți sesiza că cele zece mii de lucruri sunt nenăscute şi că mintea este asemeni unei fantasme sau năluciri, atunci nu există nici un lucru, nici cât un firişor de praf, şi pretutindeni este numai şi numai puritate – acesta este Buddha.

S-ar putea spune că Buddha şi Mara reprezintă starea pură şi cea întinată; însă aşa cum văd

[1] Adică nu poate fi numit călugăr.

[2] În skr. *Hamsa*.

eu lucrurile nu există Buddha, nu există ființă vie, nu există trecut, nu există prezent. Cei ce realizează aceasta o fac dintr-o dată, fără vreo practică sau mărturie [a cuiva], fără câştig sau pierdere. Altă Dharma nu există. Dacă ar exista vreo Dharma anume, aş spune că este o nălucire sau un vis. Asta este tot ceea ce învăț eu.

Ucenici ai Căii, cel care în chiar această clipă stă singur, lucid şi alert chiar în fața ochilor voştri, şi care ascultă, acesta nu este nicăieri stăvilit; el pătrunde nestingherit pretutindeni şi se mişcă liber în cele Trei Lumi. Intrând în tot felul de situații, el nu este niciodată afectat de ele. Într-o frântură de clipă el merge până la temeiul ultim al lucrurilor. Când îl întâlneşte pe Buddha, vorbeşte cu Buddha; când îi întâlneşte pe patriarhi, vorbeşte cu patriarhii; când întâlneşte pe Arhați, el vorbeşte cu Arhații; când întâlneşte strigoi flămânzi (*pretas*), vorbeşte cu strigoii flămânzi. El merge peste tot, cutreierând împărățiile şi stând de vorbă cu ființele vii, şi totuşi el nu se abate preț de un singur gând de la strălucitoarea sa puritate. Pătrunzând cele zece direcții, cele zece mii de lucruri sunt de o una şi aceeaşi esență.

Ucenici ai Căii, dacă veți cunoaşte că fundamental nu există nimic de căutat, vă veți rezolva treburile. Cum însă aveți prea puțină credință, voi alergați plini de nelinişte de ici colo, în căutarea capului pe care credeți că vi l-ați pierdut. Nu vă puteți opri şi nu vă puteți abține. Aşa sunt

Bodhisattvii iluminării subite care intră în ordinul lucrurilor manifestate, îşi întorc privirile către Tărâmul Pur[1], nefindu-le pe plac ceea ce e lumesc şi poftind cerescul. Aceştia încă nu au uitat nici cum să apuce nici cum să lase din mână, astfel încât mințile lor conțin atât întinarea cât şi puritatea. Dar Şcoala Zen nu vede lucrurile aşa.

Cu adevărat [realitatea] este aparentă chiar acum fără întârziere. Toate lucrurile pe care vi le spun eu sunt numai leacuri bune pentru anumite boli. În spusele mele nu există nimic absolut real. Dacă puteți vedea lucrurile astfel, atunci sunteți cu adevărat lepădați-de-lume şi puteți cheltui zece mii de galbeni pe zi.[2]

Ucenici ai Căii, nu vă lăsați înşelați de acei învățători care trâmbițează peste tot: "Eu cunosc disciplina Zen, eu înțeleg Calea," şi care discută şi dezbat la nesfârşit, gureşi precum torentele de munte. Toate acestea sunt acțiuni care produc karma infernală.

Dacă eşti cu adevărat un discipol al Căii, atunci nu cerceta greşelile lumii, ci degrabă aşterne-te pe treabă pentru a ajunge la adevărata înțelegere. Dacă poți vedea cu perfectă limpezime, atunci totul este desăvârşit.

---

[1] Tărâmul Pur (*Sukhāvatī*) este locul unde ființele care nu au atins încă eliberarea sunt pregătite de către Amida Buddha să devină iluminate. În sens simbolic, Tărâmul Pur este *Dharmakāya* (Corpul Legii), iar renaşterea pe acest tărâm este trezirea minții la natura sa veritabilă.

[2] Adică ucenicii sunt îndreptățiți să se bucure.

Cineva întrebă:

– Ce este înțelegerea autentică?

Maestrul spuse:

– Când pătrunzi pe tărâmul lumesc şi pe cel sacru, pe tărâmul întinării şi pe cel al purității, pe Tărâmul lui Buddha, în înaltele palate ale lui Maitreya, şi în lumea lui Vairocana Dharma,[1] le vei vedea pe toate ca fiind supuse [legii] înființării şi desființării. Buddha a apărut în lume, a pus în mişcare roata Dharmei, şi apoi a intrat în Nirvana. Dar el n-a văzut lucrurile acestea ca veniri şi plecări. Căutând neîncetat în preajma naşterii şi a morții, până la urmă nu vei putea atinge [desprinderea de ele].

Nu trebuie decât să intri pe tărâmul fără de naştere al Dharmei şi să te joci acolo în voie; intră în lumea Tezaurului de Lotuşi; pretutindeni, toate lucrurile sunt fără formă, şi nici un lucru nu este adevărata Dharma.

Există doar Omul Liber al Căii care ascultă Dharma chiar acum. El este matca tuturor Iluminaților (Buddhas). De aceea Buddha se naşte din libertate.

Dacă veți înțelege cu adevărat această libertate, atunci veți şti că Buddha nu este ceva de atins! Cel care poate vedea lucrurile în felul acesta este un om cu o înțelegere autentică.

---

[1] În doctrina buddhistă, diverse niveluri ale ierarhiei cereşti.

Învățăceii se agață neîncetat de nume și de fraze, și se împiedică de cuvinte precum "lumesc" și "sacru", care le întunecă ochiul, astfel încât nu pot vedea limpede. Cele Douăsprezece Ramuri ale Canonului sunt numai explicații de suprafață. Dar nedându-și seama de asta, învățăceii se leagă de aceste explicații superficiale ale cuvintelor și literelor și le dau la rândul lor interpretări. Toate acestea le sporesc robia, și ca urmare ei cad în lațul cauzei și efectului, așa încât nici vorbă să scape de nașterea și moartea în cele Trei Lumi.

Dacă vreți să vă izbăviți de naștere și moarte, de venire și plecare, de scoatere și punere (precum hainele), cunoaște-l și apucă-l zdravăn pe cel care ascultă chiar acum Dharma aceasta. El nu are chip sau formă, rădăcină sau tulpină; nici vreun sălaș nu are; e tot atât de sprinten precum un pește ce sare în apă, și își îndeplinește desăvârșit funcțiunea ca răspuns la toate împrejurările. Numai că "locul" funcționării lui nu e loc defel.[1] De aceea, dacă îl cauți, îți scapă. Cu cât îl cauți mai mult, cu atât mai departe se află. Iată de ce i se spune "tainic".

Ucenici ai Căii, nu vă încredeți într-un tovarăș care e doar nălucă și vis[2]. Mai devreme sau mai târziu se va întoarce în nestatornicie. Ce mijloace de eliberare puteți găsi în lumea aceasta? Mâncați un pumn de orez cât să trăiți și vă treceți timpul. Dar se cuvine să căutați un învățător

[1] Adică nu se află niciunde.

[2] Trupul.

destoinic. Nu amânați și nu goniți după plăceri. Timpul este prețios, clipele zboară. Pe planul material voi sunteți împiedicați de pământ, apă, foc și aer; pe cel mental, vă stăvilesc cele patru condiții ale tuturor formelor compuse, adică nașterea, existența, devenirea și stingerea. Ucenici ai Căii, chiar acum, pe dată, realizați inexistența tuturor acestora și scăpați de silnicia împrejurărilor care neîncetat vă mână de la spate.

Cineva întrebă:

- Care sunt aceste patru condiții?

Maestrul zise:

- O singură clipă de îndoială este pământul care te oprește. Un moment de dorință, apa care te înecă. O clipă de furie, focul care te arde. Un moment de bucurie, și iată-te dus de vânt. Dacă poți realiza lucrul acesta, nu vei mai fi la cheremul împrejurărilor și tu însuți te vei folosi de ele oriunde ai fi - răsari la est și apui la vest, apari la sud și dispari la nord, răsari în mijloc și dispari la circumferință, apari la circumferință și dispari în centru. Atunci vei umbla pe apă ca și cum ar fi uscat și pe uscat ca și cum ar fi apă. Cum așa? Pentru că ai ajuns să înțelegi că cele patru elemente sunt ca un vis sau o nălucire.

Ucenici ai Căii, cel care ascultă chiar acum Dharma, acela nu este cele patru elemente; este cel care poate folosi elementele.

Dacă puteți vedea că așa stau lucrurile, atunci sunteți liberi să veniți și să plecați. Așa cum văd eu, nu există nici un lucru dezgustător. Dacă în-

drăgeşti sacrul, atunci sacrul devine doar o vorbă şi o capcană.

A fost odată un ucenic care s-a suit pe Muntele Godai în căutarea lui Manjusri. Ce s-a mai amăgit! Nu există vreun Manjusri pe Muntele Godai. El este chiar aici, în faţa ochilor voştri, funcţionând neîncetat şi neschimbat, clar perceptibil peste tot şi dincolo de orice îndoială. Acesta este Manjusri cel viu. Iar o singură clipă de lumină nondiferenţiatoare în sinea voastră este adevăratul Samantabhadra pretutindeni şi întotdeauna.

Dacă preţ de o singură clipă mintea (*shin*) vă este desferecată, pretutindeni există eliberare; asta este Dharma-Samadhi Kannon[1]. Împreună ei apar ca maestru şi însoţitori; şi simultan apar ca unul în trei şi trei în unul. Numai atunci când înţelege lucrurile astfel, este cineva în stare să citească Învăţăturile.

15

Maestrul le-a spus călugărilor săi:

Ceea ce le trebuie călătorilor pe Cale este credinţa în ei înşişi. Nu căutaţi nimic în afară, căci totul e praf şi pulbere fără valoare şi nu puteţi deosebi falsul de adevărat. Chiar dacă există patriarhi şi Iluminaţi (Buddhas), aceştia sunt numai urmele din Învăţături. Sunt unii care pun

[1] Avalokitesvara.

ochiul pe câte o singură frază care pe jumătate învăluie şi pe jumătate dezvăluie, şi din asta se naşte îndoiala. Iată-i deci cercetând cerul şi pământul, alergând de ici colo pentru a-i întreba pe alţii şi aflându-se astfel mereu în treabă. Dar omul care nu mai are nimic de căutat nu-şi trece zilele discutând despre stăpân şi tâlhar, una şi alta, este şi nu este, formă şi esenţă, şi alte asemenea zadarnice presupuneri.

Cât despre mine, oricine ar veni să mă întrebe ceva, eu îl cunosc până-n străfund, fie că este călugăr sau mirean. Indiferent cu ce problemă ar veni, toate sunt numai vorbe şi nume, vise şi năluciri.

Ţelul profund al învăţăturilor tuturor Iluminaţilor este altul, şi anume a-l vedea pe cel ce este dincolo de toate împrejurările.

Starea de Buddha nu poate spune de la sine : "Eu sunt starea de Buddha". Dimpotrivă, omul liber al Căii este cel care se foloseşte de toate stările. Dacă vine cineva să mă întrebe unde să-l caute pe Buddha, mă înfăţişez lui într-o stare de puritate. Dacă cineva mă întreabă de Bodhisattva, îi voi apărea pe măsură, într-o stare de compasiune. Dacă cineva mă întreabă de Bodhi (Iluminare), îi răspund arătându-i o stare de pur mister. Iar dacă cineva mă întreabă despre Nirvana, îi arăt o stare corespunzătoare de repaos senin. Stările sau împrejurările sunt manifestări; ele sunt deosebirea [în sânul] celor zece mii de lucruri; dar aici este doar acela care întotdeauna este acelaşi om, care nu se deosebeşte deloc. De aceea formele apar ca

răspuns la diversele împrejurări, aşa cum luna se oglindeşte pe undele tremurătoare.

Ucenici ai Căii, voiţi să realizaţi Dharma?

Atunci e într-adevăr nevoie să devii un om care nu mai are nimic de căutat. Slăbiciunea şi mulţumirea de sine îl fac pe om neputincios să împlinească [lucrul acela], aşa cum nu poţi să păstrezi zer într-o oală crăpată. Ca să ajungi un vas măreţ, e hotărâtor să nu pui în el erori de-ale altora. Dacă cineva este pretutindeni propriul său stăpân, atunci oriunde stă el, totul e adevăr. Nu vă grăbiţi să primiţi înlăuntru tot ce se nimereşte să vă iasă în cale. Într-o singură clipă de şovăială Mara intră în inimă, aşa cum a făcut demonul naşterii şi al morţii cu Bodhisattva-ul care se îndoia. Lăsaţi [la o parte] orice gânduri şi îngrijorări şi nu căutaţi nimic în afară. Când lucrurile vin către voi, priviţi-le limpede. Aveţi credinţă în cel care funcţionează chiar în clipa aceasta, şi toate lucrurile se vor goli de la sine.

Dacă mintea (inima) voastră iscă cele Trei Lumi, veţi urmări înşiruirea cauzală a condiţiilor şi, ca răspuns la împrejurări, veţi înţelege cele şase pulberi.[1] Funcţionând astfel [perfect[corespunzător cu momentul, ce vă lipseşte? Într-o clipită pătrunzi ceea ce e pur şi ceea ce e pângărit, pătrunzi în odăile de sus ale lui Maitreya, pătrunzi în ţinutul celor Trei Ochi. Hoinărind slobod oriunde voieşti, vezi că pretutindeni există doar nume goale.

[1] Cele şase simţuri.

Un călugăr întrebă:

- Ce este ţinutul celor Trei Ochi?

Maestrul zise:

- Intru împreună cu tine pe tărâmul purităţii absolute, port veşmântul de puritate şi expun învăţătura lui Dharmakaya Buddha. Sau intrăm pe tărâmul non-diferenţierii şi expunem învăţătura despre Sambhogakaya Buddha. Sau iarăşi, intrăm pe tărâmul eliberării, purtăm veşmântul de radioasă strălucire şi vorbim despre Nirmanakaya Buddha. Tărâmurile celor Trei Ochi depind de schimbare [a perspectivei]. Explicat din punctul de vedere al Sutrelor şi Tratatelor, Dharmakaya e corpul fundamental. Sambhogakaya şi Nirmanakaya sunt funcţiunile sale. De aceea un bătrân maestru a spus:

"Corpurile [lui Buddha] se deosebesc după sens (esenţă); Tărâmurile [lui Buddha] se deosebesc după substanţă (formă)."

Natura corpurilor şi a tărâmurilor este clară. Ele sunt templul Dharmei şi prin urmare sunt numai relative.

Frunze galbene în pumnul gol
pentru a ademeni copiii neînţărcaţi.[1]

Ţepi de coji de castane - ce sevă căutaţi voi în aceste oase seci? Nu este nici o Dharma în afara minţii, şi nici înăuntru nu este nimic de găsit. Aşa încât ce tot căutaţi?

[1] O formulă echivalentă în buddhism este: "A spune că frunzele galbene sunt din aur curat, pentru a potoli plânsul copiilor."

16

Voi ziceți că peste tot există practică și există realizare. Nu vă amăgiți. Deși prin practică se poate atinge ceva, acest ceva nu face decât să creeze karma nașterii și a morții. Voi ziceți că vă antrenați în cele Șase Desăvârșiri și cele Zece Mii de Practici. Așa cum văd eu lucrurile, eu zic că toate acestea produc consecințe, karma. A-l căuta pe Buddha, a căuta Dharma – asemenea activități nu fac decât să producă karma infernală. A-i căuta pe Bodhisattvi iarăși produce karma. Citirea Sutrelor și a Tratatelor de asemenea produce karma. Iluminații (Buddhas) și patriarhii sunt oameni care nu mai au nimic de căutat. Așa încât dacă ea[1] se mișcă sau nu, și dacă în consecință există acțiune sau nu, toate sunt acte pure[2].

Există capete rase care se satură de mâncare și pe urmă se așează în zazen. Ei opresc cursul [minții] și n-o lasă să făptuiască. Nu le place zgomotul și caută liniștea. Acestea sunt practici ale altor căi.

Un patriarh a spus: "Dacă-ți oprești (fixezi) mintea, vezi starea de liniște. Dacă o stârnești, ea privește afară. Dacă o reculegi, interiorul este clar. Dacă o concentrezi, se intră în samadhi." Însă toate acestea nu sunt altceva decât forme de activitate. Nu-l cunoști tu oare pe cel care chiar

[1] Mintea, *shin*.

[2] Care nu produc karmă.

acum ascultă Dharma? Ce nevoie ai să te apropii de el prin practici, să-l observi și să faci din el ceva ritos și solemn? Nu te poți apropia de unul ca el și nu-i poți conferi vreun rang. Mai mult, dacă el s-ar înălța pe sine, totul s-ar înălța. Nu vă amăgiți.

Ucenici ai Căii, voi luați cuvintele ieșite din gurile bătrânilor învățători și ziceți: "Aceasta e adevărata Cale, acest bătrân înțelept este nemaipomenit. Eu nu sunt decât un oarecare și nu îndrăznesc să mă compar cu asemenea mari maeștri". Proști și orbi ce sunteți! O viață întreagă gândiți așa, împotriva evidenței ochiului vostru unic, tremurând ca măgarii pe gheață, cu dinții clănțănind de frică.

Mie nu mi-e frică să glăsuiesc nici împotriva acelor învățători, nici să rostesc cuvântul care produce karma. Ucenici ai Căii, numai un mare învățător îndrăznește să-i coboare de pe soclu pe Iluminați (Buddhas) și pe patriarhi, îndrăznește să critice tot, să sfideze Învățăturile celor Trei Coșuri, și să-i muștruluiască în voie pe ucenicii necopți, astfel încât, drept sau strâmb, să găsească omul dinăuntru. De doisprezece ani tot caut unul, dar n-am fost în stare să găsesc nici măcar un grăunte de muștar. Mă tem că acei învățători Zen sunt ca nevestele proaspăt măritate, stingherite și neliniștite, îngrijorate ca nu cumva să fie alungate de acasă și să moară de foame.

De când e lumea, oamenii n-au dat crezare maeștrilor de demult, și numai după ce aceștia au fost izgoniți, măreția lor a ajuns să fie recunos-

cută. Cel pe care toată lumea îl aprobă, la ce este bun? "Răgetul leului zdruncină creierii şacalului."

17

Ucenici ai Căii, se vorbeşte despre Calea de practicat şi despre Dharma de realizat. Spuneţi-mi atunci, ce Dharma este de realizat, ce Cale de practicat? În clipa aceasta, ce vă lipseşte pentru a funcţiona? Şi ce nădăjduiţi să refaceţi prin practică? Tinerii, neînţelegând nimic, se încred în duhurile vulpilor sălbatice şi astfel se încurcă în vorbele şi plăsmurile lor fără de noimă - precum aceea [de pildă] că în lege, învăţătura şi practica trebuie să corespundă întocmai, pentru a evita cele trei acţiuni karmice[1] şi a atinge astfel buddheitatea. Discuţiile de soiul acesta sunt tot aşa de dese ca ploile de aprilie.

Un bătrân maestru a spus: "Dacă întâlneşti pe drum un om al Căii, nu sta în Cale."

De aceea se spune:

Dacă cineva încearcă să atingă Calea
Acela nu poate merge pe Cale.
Zece mii de fantasme se iscă,
Gonindu-se una pe cealaltă în capul omului.
Când fulgeră sabia înţelepciunii,
Nu mai există nimic.
Chiar înainte ca lumina să lucească
Întunecimea e deja strălucitoare.

[1] Gândul, cuvântul şi fapta.

Şi tot din cauza asta, un alt maestru a spus: "Mintea obişnuită este Calea."

Venerabililor, ce căutaţi de fapt? Celui care stă clar dezvăluit şi distinct chiar înaintea ochilor voştri, ascultând Dharma, acestui Om Liber al Căii nu-i lipseşte absolut nimic. Dacă nu vreţi să fiţi diferiţi de Buddha şi de patriarhi, luaţi aminte că aşa stau lucrurile şi nu vă lăsaţi pradă îndoielilor şi speculaţiilor. Când atitudinea minţii (inimii) nu vi se schimbă de la o clipă la alta[1], asta se cheamă [a fi] patriarh în viaţă. Căci dacă se schimbă, atunci acţiunile voastre şi natura voastră esenţială se despart. Dar când mintea nu deosebeşte [între acesta şi acela], nici între natura voastră esenţială şi acţiunile voastre nu există deosebire.

Unul întrebă:

- Care e atitudinea minţii care nu se schimbă de la o clipă la alta?

Maestrul zise:

- Din clipa când te hotărăşti să pui această întrebare, deja diferenţa există, iar natura ta esenţială şi acţiunea se separă. Ucenici ai Căii, nu vă lăsaţi înşelaţi. Nici în lume nici în afara ei nu există lucru care să aibă natură în sine sau natură care să producă un sine. Toate sunt doar nume goale, şi chiar literele acestor nume sunt de asemenea goale.

Dacă luaţi aceste nume goale ca fiind reale, faceţi o mare greşeală. Căci deşi există, ele aparţin

[1] În original : «de la o clipă-gând la altă clipă gând».

lumii schimbării dependente, sunt nişte veşminte care se scot şi se pun. Există veşmântul Iluminării (Bodhi), al Stingerii (Nirvana), al Eliberării, al Triplului Corp (Trikaya), al înţelepciunii obiective, al Bodhisattvilor şi al lui Buddha. Ce căutaţi voi în lumea relativului, a dependenţei schimbătoare? Cele Trei Vehicule şi cele Douăsprezece Ramuri ale învăţăturii [buddhiste] nu sunt decât hârţoage terfelite, bune să ştergi cu ele pe jos când se varsă ceva. Buddha este o nălucă iluzorie. Patriarhii sunt nişte călugări bătrâni. Voi înşivă, oare nu v-aţi născut dintr-o mamă? Dacă îl căutaţi pe Buddha, veţi fi prinşi de demonul Buddha-Mara; dacă-i căutaţi pe patriarhi, veţi fi ferecaţi în obeze de demonul patriarh-Mara. Orice aţi căuta, totul devine suferinţă. Mai bine să nu mai aveţi nimic de căutat.

18

Există unele capete rase care le spun ucenicilor lor că Buddha este desăvârşirea [înţelepciunii] şi că el a împlinit Calea numai întrucât a dus la desăvârşită împlinire practicile cultivate vreme de trei mari epoci universale. Ucenici ai Căii, dacă spuneţi că Buddha este desăvârşit, cum se face că la vârsta de optzeci de ani a murit culcat într-o rână între copacii gemeni din oraşul Kushinagara? Buddha, Iluminatul, unde este el acum? E cât se poate de limpede că, asemenea nouă, el a trăit şi a

murit, şi de aceea el nu este diferit de noi. Voi ziceţi că cele treizeci şi două de semne şi cele optzeci de caracteristici[1] îl deosebesc pe un Buddha [de noi]. Dar atunci puternicul înţelept care a pus în mişcare roata Dharmei[2] ar fi trebuit să fie şi el un Tathagata.[3]

Este limpede că toate acestea sunt numai fantezii şi iluzii. Un vechi maestru a spus:

Cele (trei) corpuri ale lui Tathagata
Sunt doar adaptări la simţămintele lumii,
De teamă că altfel oamenii au să cadă în nihilism.
Numele acestea goale sunt doar mijloace provizorii.
Vremelnic se vorbeşte de cele treizeci şi două
de semne şi de cele optzeci de caracteristici:
În sine, ele sunt doar sunete goale.
Corpul fizic nu este corpul realizării.
Non-forma este adevărata formă.

Voi ziceţi că Buddha posedă cele şase puteri supranaturale şi că acestea sunt miraculoase. Dar toţi zeii (*devas*), toţi nemuritorii, toţi titanii (*asuras*) şi marii demoni au puteri supranaturale. Oare să fie şi ei Buddha? Ucenici ai Căii, nu vă amăgiţi.

---

[1] Conform tradiţiei, un Buddha posedă toate aceste semne distinctive.

[2] Chakravarti Raja (Regele-care-învârte-Roata), rege-sacerdot mitic care a "pus în mişcare roata" lumii. Acesta avea însemnele, dar nu a fost un Buddha.

[3] Unul din numele lui Buddha, însemnând "Cel-Ce-Este-Astfel". Tathāgata semnifică de asemenea substanţa, natura proprie a unui lucru, aseitatea, ceea-ce-îl-face-să-fie-ceea-ce-este.

Titanul (*asura*) înfrânt în bătălia sa cu regele-zeu (*deva*) Shakra, şi-a ascuns cei optzeci şi patru de mii de oşteni în golul din tulpina unui bambus. Asta nu este defel sfinţenie.

Aşa cum văd eu lucrurile, toate acele puteri supranaturale sunt karmice şi dependente. Nu sunt cele şase puteri supranaturale pe care le posedă Buddha: intrarea în domeniul formelor fără a fi amăgit de forme; intrarea în domeniul auzului fără a fi amăgit de sunete; al mirosului fără a fi amăgit de miresme; al gustului fără a fi amăgit de gusturi; al tangibilului fără a fi amăgit de atingeri; şi al configuraţiilor mentale fără a fi amăgit de figuri şi concepte. De aceea cele şase domenii ale formei, sunetului, mirosului, gustului, atingerii şi configuraţiei mentale sunt deopotrivă lipsite de formă şi ele nu-l pot lega pe omul cu adevărat liber. Deşi cele Cinci Skandha[1] au tendinţa înnăscută de a "curge" (în afară, către obiecte), stăpânite ele devin puterile voastre supranaturale aici, pe pământ.

Ucenici ai Căii, adevăratul Buddha nu are chip, adevărata Dharma nu are formă. Peste iluzia în care vă aflaţi, voi clădiţi noi plăsmuiri. Aşa procedează cei din afara [Căii]. E adevărat, în felul acesta puteţi dobândi oarece - anume duhul unei vulpi sălbatice şi nicidecum adevăratul Buddha.

[1] Cele cinci agregate ale eului iluzoriu: 1. *rūpa* - forma; 2. *vedanā* - recepţia senzaţiei; 3. *samjña* - discernământul; 4. *samskāra* -discriminarea ; 5. *vijñana*-cunoaşterea discriminativă.

Un adevărat ucenic al Căii nu se ataşează nici de Buddha, nici de Bodhisattvi, nici de Arhaţi; nu se ataşează de nimic trecător - ca şi cum el ar fi desăvârşit în cele Trei Lumi. El păstrează distanţa, stă singur şi liber, iar lucrurile nu îl supără cu nimic. Cerul şi pământul de s-ar răsturna, pe el nu-l tulbură. De i-ar apărea dinainte toţi iluminaţii (Buddhas) din cele zece direcţii, lui nu-i pasă. Şi dacă cele mai afunde trei iaduri i s-ar căsca deodată sub picioare, el nu s-ar înfricoşa câtuşi de puţin. De ce? Pentru că el vede toate lucrurile ca fiind goale [de natură proprie]. Unde este schimbare, este şi existenţă. Fără schimbare, nu există nimic.

Cele Trei Lumi sunt numai Mintea
Cele zece mii de lucruri sunt numai
diferenţierea ei.

De aceea se spune: "Visuri şi năluci, flori pe cerul gol; de ce te-ai necăji să le apuci?"

Ucenici ai Căii, cel aflat chiar aici în faţa ochilor voştri şi care ascultă Dharma este cel care:

Intră în foc fără să se ardă
Merge în apă fără să se înece
Şi se joacă prin cele mai adânci trei iaduri
Ca pe o pajişte frumoasă.
El intră în lumea animalelor necuvântătoare
şi a strigoilor flămânzi fără a fi vătămat.

De ce? Pentru că nu există nimic care să-i fie nesuferit. Dacă îndrăgeşti sacrul şi te dezgustă

lumescul, vei continua să pluteşti şi să te scufunzi în oceanul naşterii şi al morţii. Pasiunile se ivesc în minte şi depind de ea. Dacă mintea s-a oprit şi e paşnică, unde mai poţi sesiza vreo pasiune? Nu vă epuizaţi în discriminări şi, cu totul spontan, de la sine, veţi afla Calea.

Dacă alergi nebuneşte peste tot, vrând să apuci pe urmele altora, chiar după scurgerea a trei mari cicluri universale vei sfârşi prin a te întoarce iarăşi la naştere şi moarte. Mai bine să nu mai ai nimic de căutat şi, cu picioarele încrucişate pe perna de meditaţie, să şezi şi atât.

19

Ucenici ai Căii, când de pretutindeni vin învăţăcei pentru a pune întrebări, gazda şi oaspetele se deosebesc clar.

Pentru a-l pune la încercare pe învăţătorul dinaintea sa, [oaspetele] rosteşte vreo cugetare. Învăţăcelul a clocit vreo problemă importantă, după care se înfăţişează înaintea învăţătorului şi îi aruncă: "Ştii sau nu treaba aceasta?" Dacă [învăţătorul] recunoaşte că este vorba de o capcană, el o apucă, o aruncă într-o văgăună şi-o îngroapă acolo. Atunci învăţăcelul revine la normal şi caută învăţătura maestrului, capcana fiindu-i de-acum luată, şi zice: "Ce înţelepciune măreaţă, ce învăţător cu adevărat mare." Învăţătorul îi spune doar atât: "Cu adevărat habar n-ai ce e bine şi ce e rău."

Sau iarăşi, învăţătorul adoptă el această atitudine şi o joacă [ca pe un rol] înaintea învăţăcelului. Dar învăţăcelul vede prin ea (vede că maestrul joacă teatru); şi pe dată devine el gazdă, pentru că nu cade în capcana ce-i fusese întinsă. Atunci învăţătorul i se dezvăluie pe jumătate; învăţăcelul răcneşte un *katsu*. Sau iarăşi, maestrul intră în tot felul de diferenţieri, în joacă. Învăţăcelul spune: "Şmecher bătrân şi ras în cap, tu nu deosebeşti binele de rău." Maestrul este plăcut impresionat şi răspunde: "Un adevărat călător pe Cale."

Există peste tot învăţători care nu deosebesc falsul de adevărat. Când vin la ei învăţăcei pentru a-i întreba despre iluminare (Bodhi), despre extincţie (Nirvana), despre întreitul corp al lui Buddha (Trikaya), sau despre înţelepciunea obiectivă, învăţătorul orb începe de îndată să le explice, cu mulţime de cuvinte. Iar dacă învăţăcelul îl muştruluieşte, învăţătorul pune mâna pe toiag şi-l bate măr pe cutezătorul elev. Asemenea învăţător nu are nici ochi nici maniere. Nu nădăjduiţi la nimic de la unul ca dânsul.

Mai există şi un alt soi de bătrâni şmecheri şi orbi care nu deosebesc binele de rău. Aceştia arată cu degetul spre est şi indică vestul, îndrăgesc vremea bună şi iubesc ploaia, se dau în vânt după lanterne de piatră şi stâlpi neşlefuiţi. Ia uitaţi-vă – oare le-au mai rămas ceva sprâncene?[1] Dacă învăţă-

[1] După tradiţie, celor care dau învăţătură fără a avea o adevărată înţelegere le cade părul din sprâncene.

ceii nu ştiu că "toţi şi toate au cauze concurente", ajung nişte înfumuraţi. Asemenea învăţători sunt ca duhurile de vulpi sau ca demonii. Dar un bun învăţăcel nu face decât să scoată un chicot adânc şi se mulţumeşte să zică: "Nebuni bătrâni şi orbi, ce amăgesc oamenii."

20

Ucenici ai Căii, cel care pleacă de acasă trebuie să cerceteze Calea. Eu însumi am fost la început interesat de Vinaya şi am cercetat cu râvnă Sutrele şi Tratatele. Pe urmă am realizat că erau doar leacuri bune să mângâie relele lumii, doar teorii relative. Dintr-o singură lovitură le-am aruncat cât colo pe toate, m-am apucat să deprind Calea, am început disciplina Zen şi am întâlnit mari învăţători. Numai atunci am început să văd limpede cu Ochiul Căii, şi am fost în stare să-i înţeleg pe toţi maeştrii din vechime şi să ştiu ce e fals şi ce e adevărat. Cel născut din femeie nu ştie lucrul acesta de la natură (în mod obişnuit). Dar după o practică îndelungată şi asiduă, într-o bună zi îl realizează în chiar propriul său corp.

Ucenici ai Căii, dacă doriţi să vedeţi limpede Dharma aceasta, nu vă lăsaţi amăgiţi. Fie că vă întoarceţi în afară sau înăuntru, orice aţi întâlni, ucideţi. Dacă vă întâlniţi cu Buddha, ucideţi-l pe Buddha. Dacă întâlniţi patriarhi, ucideţi patriarhii.

Dacă întâlniţi Arhaţi, ucideţi Arhaţii. Dacă vă întâlniţi părinţii, ucideţi-vă părinţii. Dacă întâlniţi rude, ucideţi-vă rudele. Atunci pentru prima oară veţi vedea clar. Iar dacă nu depindeţi de lucruri, iată eliberarea, iată libertatea!

Dintre cei care vin la mine de pretutindeni pentru a urma Calea, nu e barem unul care să nu depindă de lucruri. Orice aduc ei înaintea mea, eu dobor pe dată. Dacă este în mâini, îl dobor din mâini; dacă-i iese din gură, acolo îl dobor; dacă prin ochi, îl dobor în ochi. Până acum nu a fost unul care să poată sta singur pe picioarele lui. Toţi cad în capcanele bătrânilor maeştri.

Nu am de dat oamenilor nici o Dharma. Eu doar vindec boli şi desfac noduri. Călători veniţi de pretutindeni, încercaţi să nu depindeţi de nimic. Vreau doar să cântăresc cu voi treaba aceasta. Vedeţi, de zece sau cincisprezece ani nu am găsit un singur om. Toţi sunt asemenea duhurilor ce dau târcoale prin tufişuri sau copaci, duhuri de vulpi sălbatice - înfulecând toate murdăriile, se zvârcolesc încurcaţi în confuzie. Hoţomani bătrâni care prăpădesc degeaba ce le dau credincioşii, şi care se laudă în gura mare: "Eu am plecat de acasă! " Iată cum văd eu lucrurile.

21

Ascultaţi ce vă spun: Nu există Buddha, nu există Dharma, nu există practică şi nu există

realizare. După ce anume goniți așa înfierbântați? Ca să vă puneți un cap în vârful capului, nebuni și orbi ce sunteți? Capul vostru se află chiar acolo unde trebuie să fie. Ce vă lipsește? Călători ai Căii, cel care funcționează chiar în fața ochilor voștri, acesta nu e altul decât Buddha și patriarhii. Însă voi nu credeți asta, așa că vă întoarceți în afară pentru a-l căuta. Nu vă amăgiți! Dacă vă întoarceți spre în afară, nu există Dharma; și nici înlăuntru nu există nimic de obținut. În loc să vă ataşați de cuvintele mele, mai bine vă potoliți și încetați orice căutare. Nu vă cramponați de ceea ce a fost[1], nici nu tânjiți după ceea ce încă nu a fost.[2] Asta e mai de preț decât zece ani de pelerinaj.

Așa cum văd eu lucrurile, nu este nimic complicat. Fiți doar voi înșivă cei de fiecare zi în viața de fiecare zi, purtați-vă sutana și mâncați-vă orezul, și nemaiavând nimic de căutat, petreceți-vă timpul în pace. Ați venit aici de pretutindeni; toți căutați cu râvnă Buddha, Dharma, eliberarea; toți căutați izbăvirea din cele Trei Lumi. Nătărăilor, dacă vreți să ieșiți din cele Trei Lumi, unde vă puteți duce? Iluminații (Buddhas) și patriarhii sunt doar imagini de adorație. Vreți să cunoașteți cele Trei Lumi? Nu diferă întru nimic de senzația pe care o aveți ascultând Dharma chiar în clipa aceasta! Un imbold pasionat de-al vostru, oricât de trecător, este lumea dorinței. O furie momentană este lumea formei. Iar o secundă de nerozie

[1] Trecut.
[2] Viitor.

este lumea fără formă. Iată mobila din propria voastră casă. Cele Trei Lumi nu proclamă singure: Noi suntem cele Trei Lumi! Ucenici ai Căii, cel clar manifestat și plin de viață chiar înaintea ochilor voștri este cel care percepe, cântărește și măsoară cele Trei Lumi, și el este cel care le dă nume.

22

Venerabililor, corpul fizic alcătuit din cele Patru Elemente este trecător.

De la splină și stomac, de la ficat și fiere, până la cap și la părul de pe corp, la unghii și dinți - vezi formele goale ale tuturor acestora. Când îți poți face mintea să stea liniștită, lucrul acesta se cheamă Arborele Iluminării (Bodhi)[1]. Când nu-ți poți face mintea să stea liniștită, lucrul acesta se cheamă Arborele Întunericului (al ignoranței). Întunericul nu se află undeva anume, nu are început sau sfârșit. Dacă nu-ți poți potoli mintea, te vei cățăra în copacul ignoranței și vei intra pe cele șase cărări și în cele patru feluri de naștere,[2] și vei purta blană și coarne. Dacă îți poți

[1] Arbore sacru din Gaya, în regiunea Benaresului - altădată Varasani, din provincia Magadha, sub care Buddha Sakyamuni a atins Iluminarea și unde a avut loc prima sa predică, ceea ce textele buddhiste au numit: "punerea în mișcare a Roții Legii" (*dharmachākra*). În budism *bodhi* a ajuns să simbolizeze Cunoașterea supremă și cel mai adesea Iluminarea.
[2] Din uter, din ou, din umezeală sau prin metamorfoză.

liniști mintea, acesta este tărâmul esenței pure. Dacă nici un gând nu se iveşte, te vei sui dintr-o dată în Arborele Iluminării, vei avea puterea supranaturală să te transformi după voie în cele Trei Lumi, vei cunoaşte bucuria Dharmei şi binecuvântarea Zen-ului. Strălucirea esenței se răspândeşte de la sine. Când te gândeşti la haine – o mie de feluri de borangicuri şi brocarturi; când te gândeşti la mâncare – o sută de bucate cu gusturi alese; şi vei trăi până la adânci bătrâneți. Bodhi (Trezia) nu se află undeva anume, şi de aceea nimeni nu o poate dobândi.

Ucenici ai Căii, ce să pună la îndoială un om adevărat? Cine este cel care funcționează spontan chiar acum înaintea ochilor voştri? Puneți mâna pe el, sesizați-l şi folosiți-l – dar nu-i trântiți vreun nume. Dacă îl numiți, devine un mister! Dacă vedeți lucrurile aşa, nu este nimic de respins. Un vechi maestru a spus:

Mintea se roteşte cu cele zece mii de lucruri.
Rotirea ei cu adevărat este tainică.
Urmând curentul,
recunoscându-ți propria natură
Nu există nici bucurie, nici durere nu-i.

23

Ucenici ai Căii, după cum vede Şcoala Zen lucrurile, viața şi moartea sunt supuse unei anu-

mite ordini. La întrevederi, învățăcelul trebuie să țină seama de cele mai mici amănunte. Când gazda şi oaspetele îşi fac apariția, are loc un schimb de cuvinte, de semne.

Uneori forma se arată corespunzător lucrurilor. Uneori întreaga esență este pusă în funcțiune. Uneori puterea deplină a autorității solemne este exercitată pentru a inspira venerație.[1] Uneori esența se dezvăluie pe jumătate. Uneori se încalecă pe leu, alteori pe elefant.[2]

24

Un discipol autentic dă mai întâi un *katsu;* pe urmă întinde o tavă dată cu lac lipicios. Învățătorul nu îşi dă seama de acest tertip, cade în capcană, şi de îndată începe să explice tot soiul de teorii fanteziste. Discipolul dă un *katsu*. Dacă celălalt tot nu se lasă, [eroarea] devine o boală care-a pătruns până la măduvă[3]. Asta se cheamă că "oaspetele vede gazda".

---

[1] Venerația şi înfricoşarea, respectul şi teama încercate atunci când se percepe apropierea Sacrului. Însuşi termenul latin *sacer* denotă întocmai acest scurtcircuit al extremelor în fața Realității care depăşeşte toate categoriile şi uluieşte dualitatea.

[2] Leul este vehiculul lui Manjusri, care simbolizează înțelepciunea; pe elefant călăreşte Samantabhadra, simbolizând compasiunea.

[3] Adică eroarea se transformă într-o boală ce nu mai poate fi vindecată.

Sau se poate întâmpla şi astfel: Învățătorul nu spune absolut nimic ci urmăreşte explicația discipolului, pentru ca apoi să-i fure dintr-o dată întrebarea. Cu toate că i-a fost furată, învățăcelul nu poate renunța la întrebare şi se agață de ea până la moarte. Asta se cheamă că "gazda vede oaspetele".

Sau, învățăcelul vine la maestru cu cine ştie ce procedeu de purificare. Maestrul îl recunoaşte ca fiind doar un procedeu, îl apucă şi-l aruncă cât colo. Învățăcelul strigă: "Ce învățător grozav!" Acesta răspunde: "Eh! Tu nu deosebeşti răul de bine." Atunci învățăcelul se închină. Asta se cheamă "gazda vede gazda".

Iarăşi, un învățăcel în obeze şi lanțuri se prezintă dinaintea învățătorului. Atunci învățătorul îi mai pune un rând de lanțuri şi obeze. Învățăcelul nu mai poate de bucurie. Şi unuia şi celuilalt le lipseşte discernământul. Aceasta se cheamă că "oaspetele vede oaspetele".

25

Venerabililor, pildele pe care tocmai vi le-am dat slujesc doar pentru a-l vedea pe Mara, pentru a observa deosebirile şi a vă ajuta să cunoaşteți ce este drept şi ce e strâmb.

26

Ucenici ai Căii, adevăratul asentiment este foarte greu, Buddha-Dharma este o taină adâncă. Dar dacă înțelegeți, zâmbiți. Zi de zi eu doar asta expun, însă învățăceii nu desluşesc înțelesul vorbelor mele. Ei merg şi tot merg în peregrinările lor, învăluiți într-o ceață deasă şi întunecată, şi nu vor ajunge să înțeleagă că chiar şi dacă nu există formă, lumina străluceşte de la sine. Dar ei nu au destulă credință. Aşa că se agață de nume şi de formule şi încearcă să le desluşească înțelesul. Vreme de cincizeci de ani şi mai bine ei se agită cărându-şi de ici colo leşurile, toiegele şi boccelele. Cu siguranță va veni ziua când li se va cere îndărăt prețul sandalelor de paie pe care le-au tocit degeaba.

27

Ucenici ai Căii, când eu spun că în afară nu există nici o Dharma, învățăceii nu pricep, şi socotesc că trebuie să caute în ei înşişi. Atunci ei se aşază [în postura de meditație], sprijinindu-se de un perete, cu limba în cerul gurii, şi astfel rămân nemişcați. Şi lucrul acesta ei îl iau drept poarta patriarhilor către Buddha-Dharma. Ce gravă eroare! Dacă luați starea de puritate neclintită drept

Aceasta[1], înseamnă că recunoaşteţi că învăţătorul vostru este ignoranţa. Un bătrân maestru a spus:

Să te pierzi în adâncul peşterii întunecate
Fireşte că-i motiv de frică şi cutremur.

Dar dacă luaţi mişcarea drept *Aceasta*, toate ierburile şi toţi arborii pot să se mişte şi ar trebui deci să posede Calea. De aceea, ce se mişcă ţine de elementul aer (vânt); ceea ce nu se mişcă ţine de elementul pământ; iar ceea ce se mişcă şi totodată nu se mişcă nu are fiinţă proprie. Dacă socoţi să prinzi mişcarea, se va ţine nemişcată. Iar dacă încerci să surprinzi nemişcarea, se va apuca de mişcare, "cum se ridică peştele într-un iaz când se iscă valuri."

Aşadar, venerabililor, mişcarea şi nemişcarea sunt două feluri de împrejurări. Dar omul Căii, care nu depinde de nimic, întrebuinţează deopotrivă mişcarea şi nemişcarea.

28

Curg către mine ucenici din toate părţile. Îi aleg după trei feluri de isteţime înnăscută. Dacă vine unul cu [o isteţime] mijlocie spre slabă, îi răpesc împrejurarea[2] dar îi las Dharma. Dacă vine unul cu [o isteţime] mijlocie spre înaltă, îi răpesc

[1] Adevărata natură.
[2] Sau obiectul.

şi împrejurarea şi Dharma. Dacă vine unul cu [o isteţime] neobişnuită, nu răpesc nici împrejurările nici Dharma nici omul. Iar dacă s-ar întâmpla să vină unul a cărui înţelegere este în afara normei, eu acţionez din întreg, fără să mă preocup de isteţimea înnăscută.

Venerabililor, dacă un învăţăcel dobândit asta, el este atât de puternic şi de hotărât încât nici o furtună nu-l poate doborî, [el este] spontan ca scânteia ce scapără din amnar sau ca fulgerul ce luminează. Dacă un discipol are adevăratul ochi, nu mai e nimic de spus.

Orice deliberare ratează ţinta. Orice mişcare a cugetului se îndreaptă spre un ţel contrar. Dacă oamenii pot înţelege acest lucru, nu sunt separaţi de cel aflat aici, înaintea ochilor. Şi cu toate acestea, venerabililor, voi mergeţi încărcaţi cu bocceaua şi bolul, purtându-vă povara de excrement şi alergând de ici colo în căutarea lui Buddha şi a Dharmei. Oare îl cunoaşteţi pe cel care aleargă în felul acesta de ici colo, căutând? Este vioi ca un peşte în apă, şi nu are nici rădăcină nici tulpină; deşi îl îmbrăţişaţi, nu-l puteţi poseda; deşi îl părăsiţi, nu puteţi scăpa de el. Cu cât îl căutaţi mai abitir, cu atât este mai departe; iar dacă nu-l căutaţi, e chiar aici în faţa ochilor voştri. Cine nu are credinţă se va strădui în zadar şi o sută de ani. Ucenici ai Căii, într-o clipită se intră în Paradisul Lotusului, împărăţia lui Vairocana, ţinutul eliberării, tărâmul puterilor supranaturale, Tărâmul Pur, lumea Dharmei, se intră în toate domeniile, pângărite şi pure, lumeşti şi sacre, în condiţia de

pretas[1] şi în cea de animal. În toate aceste lumi, oricât ai răscoli, nicăieri nu vei afla existenţa naşterii şi morţii – căci acestea sunt doar nume goale.

Năluci schimbătoare, flori pe cerul gol
De ce să te osteneşti încercând să le apuci?
Câştig şi pierdere, da şi nu,
Aruncă-le pe toate cât colo dintr-un foc.

29

Ucenici ai Căii, eu posed ceea ce s-a transmis din generaţie în generaţie de la Mayoku Osho,[2] Tanka Osho, Doitsu Osho, Rozan Osho, Sekikyo Osho. Toţi au mers pe acelaşi drum. Nimeni nu a crezut în ei, toţi au fost huliţi.

Actualizarea[3] lui Doitsu Osho era pură, nu aspră. Nimeni din cei trei sau cinci sute de ucenici ai săi nu putea desluşi ce voia el să spună.

Rozan Osho era liber şi absolut sincer, stăpân pe actualizarea sa, fie că o adapta sau mergea în răspăr. Dar nici unul din ucenicii lui nu-i putea întrezări vastele orizonturi şi toţi erau uluiţi.

---

[1] Strigoi flămânzi.

[2] Termen japonez pentru un preot sau învăţător buddhist, cu sensul de "Venerabilul".

[3] În ciuda "modernităţii" termenului, l-am preferat în lipsa altuia care să redea multiplele sensuri implicate. Important de reţinut este faptul că maeştrii Zen foloseau orice mijloc (lovituri de toiag, ţipete asurzitoare, koan-uri, meditaţii etc) pentru a-i învăţa pe discipoli să rămână neîncetat în real, în actual, în clipă, în "aici şi acum".

Tanka Osho se juca cu perla [înţelepciunii, ascunsă în mare], pe care când o pitea, când o scotea la iveală. Şi toţi ucenicii care veneau la dânsul îl defăimau.

Actualizarea lui Mayoku era greu de îndurat, dureroasă, amară, şi periculoasă; nimeni nu îndrăznea să se apropie de dânsul.

Actualizarea lui Sekikyo consta în a căuta omul cu vârful unei săgeţi. Toţi ucenicii se temeau de dânsul.

Cât despre propria mea actualizare, aceasta cu adevărat creează şi totodată distruge. Mă joc de-a orice vreau prin transformări miraculoase, intru în toate împrejurările (lumile), şi oriunde mă aflu, nu am nimic de căutat mai departe. Împrejurările nu mă pot schimba. Dacă vin la mine învăţăcei, căutători, ies să mă uit la ei. Ei nu mă văd. Aşa că-mi pun tot soiul de veşminte. Pe dată învăţăceii se-apucă se speculeze pe marginea lor, captivaţi de vorbele mele. Totul e foarte trist. Capete rase, oarbe, oameni fără vedere, se agaţă de veşmântul pe care-l port – verde, galben, roşu sau alb.

Când îmi scot hainele acestea şi-mi pun veşmântul de puritate, învăţăceii privesc şi nu mai pot de bucurie. Iar când îl scot şi pe acesta, ei sunt şocaţi şi dezamăgiţi, aleargă tulburaţi de ici colo şi se plâng că umblu gol. Aşa încât le spun: Mă cunoaşteţi voi cât de cât pe mine, cel care poartă toate aceste veşminte? Şi atunci, deodată, ei întorc capul şi mă recunosc.

Venerabililor, nu căutați veşmintele! Veşmintele nu pot schimba omul. Omul este cel care poartă veşmintele. Există veşmântul de puritate, veşmântul celui nenăscut, veşmântul Iluminării (Bodhi) şi veşmântul Nirvanei, veşmântul de patriarh şi veşmântul de Buddha. Venerabililor, toate acestea sunt doar nume zgomotoase, fraze lungi în vorbe, şi toate sunt doar schimburi de haine. Numele se ivesc din oceanul respirației în regiunea pântecelui; şi darabana lor fioroasă face să vă clănțăne dinții în gură, astfel încât se bâlbâie nişte interpretări. Cum de nu vedeți că toate acestea sunt doar năluci înşelătoare? Venerabililor, la exterior vocea, cuvântul şi fapta sunt produse; în interior ele sunt doar expresii superficiale ale Dharmei. Când aveți gânduri, există totodată năzuința şi toate acestea alcătuiesc feluritele veşminte. Dacă voi căutați veşmintele purtate şi le luați din greşală drept adevărata esență, veți cheltui nenumărate *kalpa* doar pe aceste veşminte, veți fi mânați de ici colo în cele Trei Lumi şi veți rătăci neîncetat între naştere şi moarte. Mult mai bine este să n-ai nimic de căutat mai departe.

Să-l întâlneşti fără să-l recunoşti
Să vorbeşti cu el fără să-i ştii numele.

30

Învățăceii din ziua de azi nu pot pricepe că numele şi vorbele nu au nimic de-a face cu înțelegerea. Ei copiază cuvintele vreunui bătrân, mort

de multă vreme, într-o carte groasă pe care-o învelesc în trei sau cinci straturi de brocart. Nu o arată nimănui, şi susțin că în ea se află secretul suprem şi absolutul, şi o prețuiesc ca pe o comoară sacră. Ce gogomănie! Măi nechibzuiților fără de văz, ce sevă căutați voi în astfel de oase uscate? Asemenea oameni nu deosebesc binele de rău, ci doar cugetă la înțelesul Sutrelor şi al Tratatelor şi speculează pe marginea acestora. Asta-i ca şi cum ai lua o bucată de baligă, ai băga-o în gură, şi, scuipând-o din nou afară, i-ai da-o apoi altuia. Aceşti oameni nu sunt decât nişte limbuți vulgari care-şi irosesc toată viața degeaba, însă trâmbițează că ei s-au lepădat de lume. Dar când sunt întrebați despre Buddha-Dharma, tac din gură şi nu au nimic de zis. Goliți de orice expresie, ochii le sticlesc ca nişte mărgele de lac negru, iar colțurile gurii li se lasă în jos ca nişte grinzi putrede [sub apăsarea greutății].

Soiul acesta de oameni, la venirea lui Maitreya, vor fi deja în altă lume[1] şi vor îndura chinurile iadului.

31

Venerabililor, ce tot căutați cu disperare peste tot, alergând de ici colo şi tocindu-vă picioarele din pricina neîncetatelor voastre peregrinări? Nu

[1] Deci nu-l vor putea întâlni pe Maitreya pentru a fi eliberați.

este nici un Buddha de căutat, nici o Cale de străbătut, nici o Dharma de dobândit. Dacă îl cauți pe Buddha în formele exterioare, înseamnă că el n-ar fi mai mult decât tu însuți. Vreți să vă cunoașteți Mintea Universală, Inima Originară? N-o puteți cunoaşte şi nici nu vă puteți despărți de dânsa. Călătorilor, adevăratul Buddha nu are chip, adevărata Cale nu are substanță, adevărata Dharma nu are formă. Acestea trei se unesc împreună în armonie şi fac una singură. Cine încă nu discerne aceasta este ceea ce se numeşte o ființă zăpăcită de karma.

Cineva întrebă:

– Ce înseamnă adevăratul Buddha, adevărata Dharma, adevărata Cale? Vă rugăm explicați-ne.

Maestrul spuse:

– Ce numeşti tu Buddha este mintea ta (*shin*) în puritatea ei. Ce numeşti Dharma este mintea ta în strălucirea ei. Ce numeşti Calea este atunci când în plină lumină nu există nici un obstacol, nici o stavilă nicăieri. Cele trei sunt una; dar ele nu sunt decât nume goale şi nu au existență reală. Omul care a mers într-adevăr pe Cale le ține mereu prezente în inima (*shin*) lui.

De când Bodhidharma[1] a venit din Apus, nu a făcut decât să caute un om care să nu se lase amăgit. În cele din urmă l-a întâlnit pe al doilea

[1] Înțelept indian ajuns primul patriarh Zen, inițiatorul transmisiei chineze "de la minte la minte". Vezi Bodhidharma, *Tratat despre Trezire*, trad. rom. Radu Duma, Editura Herald, Bucureşti, 2001.

patriarh[1] care, la un singur cuvânt, a realizat pe dată zădărnicia tuturor eforturilor sale de mai înainte.

Aşa cum văd eu astăzi lucrurile, eu nu mă deosebesc de patriarhi şi de iluminați (Buddhas). Cel care atinge înțelegerea de la primul cuvânt va fi un învățător pentru patriarhi şi pentru iluminați. Cel care atinge înțelegerea de la al doilea cuvânt îi va învăța pe oameni şi pe zei. Iar cel care atinge înțelegerea de la al treilea cuvânt nu se poate izbăvi nici măcar pe sine.

32

Un călugăr întrebă:

– Care este înțelesul venirii [lui Bodhidharma] din Apus?

Maestrul spuse:

– Dacă (Bodhidharma) ar fi avut vreun scop, n-ar fi putut să se elibereze nici măcar pe sine.

Călugărul întrebă:

– Dacă [Întâiul Patriarh] n-avea nici un scop, cum de a putut al doilea patriarh să atingă Dharma?

Maestrul răspunse:

– A atinge înseamnă a nu atinge.

Călugărul reluă:

[1] Hui Ko, discipolul lui Bodhidharma şi al doilea patriarh Zen. Esența învățăturii sale este redată în partea introductivă a *Tratatului despre Trezire* al lui Bodhidharma, amintit anterior.

– Dacă [a atinge] înseamnă a nu atinge, atunci ce înseamnă a nu atinge?

Maestrul spuse:

– Uite, tocmai din pricină că alergi de ici colo căutând peste tot şi nu poţi să-ţi potoleşti mintea lăsând deoparte orice grijă, patriarhii au spus: "Măi, flăcăul ăsta cu capul pe umeri îşi caută capul!" Când, auzind asta, îţi întorci lumina (atenţia) înăuntru spre tine însuţi, şi nu cauţi nimic în mod special, vei şti că în corp şi în minte nu te deosebeşti de patriarhi şi de Iluminaţi (Buddhas). Şi dintr-o dată nu vei mai avea nimic de căutat. Asta este ceea ce se cheamă a atinge Dharma!

33

Venerabililor, în ultima vreme nu mă pot opri să nu folosesc o mulţime de cuvinte, şi ajung să predic multe prostii. Dar nu vă lăsaţi amăgiţi! Aşa cum văd eu, în realitate nu există prea multe principii. Dacă vrei să faci ceva, fă; iar dacă nu vrei să faci, odihneşte-te. Se spune că cele Şase Paramitas[1] şi cele zece mii de practici sunt

[1] Cele şase perfecţiuni recomandate celor care urmăresc Nirvana. 1) Caritatea (*dāna*). Ea nu înseamnă numai a da şi altora ceea ce ai din belşug, ci implică şi renunţarea în întregime la sinele tău. 2) Moralitatea (*sīla*). Practicarea tuturor preceptelor buddhiste, a tuturor faptelor virtuoase care atrag bunăstarea morală. 3) Râvna (*vīrya*). Se aplică constant în promovarea binelui. Viaţa adepţilor Mahāyāna este o viaţă de dârzenie maximă, nu numai în existenţa aceasta, ci şi în cele care urmează să vină. 4) Umilinţa

Buddha-Dharma. Eu zic că sunt doar metode de împodobire spirituală şi de a duce mai departe lucrarea lui Buddha; ele nu sunt Buddha-Dharma. Şi acestea şi toate celelalte – păzirea regulilor privind mâncarea, purtarea plină de grijă ca om care duce un castron plin cu ulei încins ca să nu verse nici o picătură – toate practicile acestea nu fac însă ca ochiul să vadă limpede.

Vine ziua când datoriile trebuie să fie plătite şi fiecăruia i se cere să dea socoteală pentru fiecare bănuţ cheltuit pentru el. De ce-i aşa? "Cine intră pe Cale fără a-i pătrunde principiul se va întoarce la carne şi trebuie să plătească înapoi toate daniile primite de la credincioşi în cursul vieţii. Când demnitarul a ajuns la optzeci şi unu de ani, copacul n-a mai dat ciuperci bune de mâncat."[1]

Chiar dacă trăieşti de unul singur pe un pisc de munte, dacă mănânci o singură dată în zori de zi, dacă meditezi cu sârg şi fără să adormi pe întreaga durată a celor şase perioade de practică,

(*kshānty*). Se traduce adesea prin răbdare. 5) Meditaţia (*dhyāna*). Nu în sensul de a medita asupra unui dicton etic sau filozofic, ci de a te disciplina pe tine însuţi în starea de linişte. 6)Cunoaşterea transcendentală (*prajnā*). Este Iluminarea, intuirea adevărului ultim al lucrurilor, prin care te eliberezi de robia existenţei şi devii stăpân pe tine.

[1] În tinereţea sa, un demnitar dăduse de pomană unui călugăr nedemn care, acceptând dania, deveni o ciupercă comestibilă pe un ciot de copac în grădina demnitarului. După legendă, călugărul fu izbăvit de această soartă când demnitarul împlini 81 de ani.

nu eşti decât un om ce produce karma. Dacă dai de pomană tot ce posezi: capul, ochii, măduva, creierul, căminul, nevasta şi copiii, elefanţi şi cai – toate cele şapte lucruri de preţ – iată, asemenea activităţi îţi fac să sufere corpul şi inima, şi în loc să-ţi fie de folos, aşa cum te-ai aştepta, vor produce noi suferinţe. Mult mai bine e să nu mai ai nimic de căutat, să fii simplu şi direct. Atunci până şi Bodhisattvii care au străbătut cele zece trepte[1] caută să-ţi dea de urmă, şi nu izbutesc. De aceea toţi zeii (*devas*) se bucură foarte, duhurile pământului îţi sprijină picioarele [în semn de adoraţie], şi nici unul dintre iluminaţii (Buddhas) din cele zece direcţii nu se zgârceşte cu laudele la adresa ta. Şi de ce-i aşa? Pentru că omul Căii care chiar în clipa asta ascultă Dharma nu lasă nici o urmă de activitate.

34

Un călugăr întrebă:

– "Daitsu Chisho Buddha[2] a stat vreme de zece kalpas în Sala Iluminării. Totuşi Buddha Dharma nu i s-a revelat, şi el n-a atins buddheitatea." Nu înţeleg cum vine asta, vă rog arătaţi-mi, Reverenţă, ce înseamnă.

---

[1] Adică Bodhisattvii care, străbătând cele zece trepte sau etape, au ajuns Buddha.

[2] Buddha al Supremei Pătrunderi şi al Înţelepciunii Transcendente.

Maestrul a zis:

– Suprema Pătrundere este propria ta înţelegere că pretutindeni cele zece mii de lucruri nu au fiinţă proprie şi nu au formă; aceasta se cheamă Suprema Pătrundere. Înţelepciunea Transcendentă este a nu te îndoi de nimic, pentru că nu e nimic de atins sau de dobândit; aceasta se cheamă Înţelepciunea Transcendentă. Buddha este mintea în toată puritatea sa; strălucirea ei întrepătrunde planul lucrurilor şi aceasta se cheamă a deveni Buddha (Iluminat). A sta vreme de zece *kalpa* în Sala Iluminării este o aluzie la practica celor Zece Paramitas. Buddha Dharma nu s-a revelat pentru că Buddha, fiind la origine nenăscut, iar Dharma [fiind] la origine indestructibilă, cum atunci să se poată revela? N-a atins buddheitatea fiindcă Buddha nu are nevoie să devină Buddha. Un maestru din vechime a spus:

Buddha este pururea prezent în lume
Dar nu e pângărit de lucrurile din lume.

35

Ucenici ai Căii, de vreţi să deveniţi Buddha, nu porniţi în urmărirea celor zece mii de lucruri. Când mintea se ridică [precum un val], cele zece mii de lucruri ies şi ele la iveală. Când mintea este liniştită, feluritele lucruri încetează. Iar când mintea nu se ridică, cele zece mii de lucruri sunt

fără pată. În lume şi dincolo de lume, nici Buddha nici Dharma nu se manifestă şi nici nu dispar vreodată. Deşi lucrurile există, ele există doar ca nişte nume şi cuvinte, sau ca precepte şi maxime făcute să-i atragă pe cei neîntărcați; sau ca leacuri pentru a obloji bolile apărute la suprafață ca nume şi maxime.

36

– Venerabililor, [chiar dacă] săvârşiți cele Cinci Crime monstruoase, eliberarea poate fi atinsă.

Un călugăr întrebă:

– Ce sunt cele Cinci Crime monstruoase?

Maestrul spuse:

– Să-ți ucizi tatăl, să-i faci rău mamei, să verşi sângele unui Buddha, să distrugi pacea sfintei adunări (Sangha), şi să arzi scripturi şi statui, acestea sunt cele Cinci Crime monstruoase.

Călugărul întrebă:

– Ce este tatăl?

Maestrul spuse:

– Tatăl este ignoranța fundamentală. Când mintea e concentrată în inimă, nu poți găsi locul ivirii şi al încetării. Ca un ecou care răspunde golului, ajungând astfel pretutindeni. Când nu mai ai nimic de căutat, asta se cheamă a-ți ucide tatăl.

– Ce este mama?

– Dorința poftitoare este mama. Dacă intri pe tărâmul dorinței cu mintea perfect adunată, şi

vezi totul ca fiind gol de forme, şi că nicăieri nu există nimic de care să te ataşezi, asta se cheamă a-i face rău mamei.

– Ce este a vărsa sângele unui Buddha?

– Pe tărâmul purității, dacă nu te încearcă nici o mâncărime să interpretezi, totul e întuneric; asta este a vărsa sângele unui Buddha.

– Ce este a distruge pacea adunării?

– Dacă într-adevăr cu mintea concentrată înțelegi că patimile, aceşti soli care vin să te înlănțuie, sunt goale şi lipsite de suport, atunci vei distruge pacea adunării.

– Ce este a arde scripturi şi statui?

– A vedea că toate relațiile cauzale sunt goale, că mintea e goală, şi că Dharma e goală – şi dintr-o singură şi hotărâtă lovitură să retezi toul pentru a transcende totul, şi a nu mai avea nimic de căutat, aceasta este a arde scripturile şi statuile.

37

Venerabililor, dacă ajungeți să vedeți lucrurile aşa, veți scăpa de orice obstacole şi nu vă veți mai împiedica de nume şi cuvinte precum lumesc şi sacru. Gândurile pe care le tot pritociți în minte nu fac altceva decât "creează înțelegere din degetele unui pumn gol"[1] şi "frământă zadarnic aluatul [iscând plăsmuiri] cu simțurile şi cu domeniile

[1] Degetele sunt cinci (simțuri) iar pumnul gol, al şaselea (mentalul).

simțurilor." Vă subapreciați spunându-vă, plini de modestie: "Noi suntem doar oameni obișnuiți - el este un înțelept." Idioți fără chică ce sunteți! La ce vă grăbiți așa să îmbrăcați pielea unui leu, când tot timpul lătrați ca vulpile sălbatice? Un om adevărat nu are nevoie să-și dea aere de om adevărat! Voi nu credeți în cele din propria voastră casă, așa că o porniți în căutare pe afară, și cădeți în capcana cuvintelor și a spuselor vechilor maeștri. Bizuindu-vă pe Yin, sprijinindu-vă pe Yang, nu veți putea ajunge să vă înțelegeți cu adevărat. Așa încât, întâlnind împrejurări (obiecte), intrați în relație cu ele. Întâlnind pulberile[1], vă agățați de ele. Tot ce atingeți vă rătăcește, fiindcă nu aveți o măsură proprie de judecată.

Ucenici ai Căii, nu vă însușiți și nu vă opriți la ce vă spun eu acum. De ce nu? Învățăturile mele nu au temelii trainice; ele sunt numai desene de o clipă, trasate în văzduh, precum chipurile zugrăvite în culori, sau alte mijloace pedagogice.

38

Ucenici ai Căii, nu vi-l luați pe Buddha drept țel suprem. Eu unul îl văd ca pe o gaură de hazna, iar pe Bodhisattvi și pe Arhați, ca pe niște ființe care-i ferecă pe oameni în lanțuri și obeze. Iată de ce Manjusri a pus mâna pe sabie să-l spintece pe

[1] Cele șase simțuri.

Gautama, iar Angulimalya a luat cuțitul ca să-l înjunghie pe Shaka.[1]

Ucenici ai Căii, Buddha nu este ceva de atins. Cele Trei Vehicule și cele Cinci Naturi,[2] precum și Învățăturile Complete și Instantanee, sunt numai urme. Toate sunt doar mijloace provizorii, leacuri vremelnice pentru vindecarea bolilor. În realitate nu există Dharma; toate sunt numai manifestări de suprafață, ca niște litere înscrise pe o tăbliță indicând Calea. Aceasta e învățătura mea.

39

Ucenici ai Căii, există capete rase care depun toate eforturile înlăuntru, închipuindu-și că ei caută Dharma în ei înșiși pentru a ieși din lume. Se amăgesc singuri. A-l căuta pe Buddha înseamnă a-l pierde. A căuta Calea înseamnă a o pierde. A-i căuta pe patriarhi înseamnă a-i pierde. Venerabililor, nu vă lăsați înșelați. Nu-mi pasă dacă sunteți învățați în Sutre și Tratate, nu-mi pasă dacă sunteți dregători împărătești, nu-mi pasă dacă elocința voastră e ca un torent de

[1] Sabia lui Manjusri este Sabia Înțelepciunii. Angulimalya retezase degetele a nouă sute nouăzeci și nouă de oameni și dorea ca Buddha să fie victima cu numărul o mie, dar se converti când Buddha îi arătă că totul e iluzie.

[2] Buddha, Bodhisattva, Pratyeka, Sravaka și fără-germeni. Clasificări dogmatice ce țin de diverse școli, cum sunt și "învățăturile complete și instantanee" menționate mai jos.

munte, nu-mi pasă dacă sunteți ageri și înțelepți; nu-mi pasă decât de un singur lucru - dacă aveți într-adevăr înțelegerea autentică. Ucenici ai Căii, chiar dacă veți fi știind cum să explicați și să interpretați o sută de volume de Sutre și Tratate, mai bine e să fii împăcat și un maestru care nu mai are nimic de căutat. Dacă știi să explici și să interpretezi, îi privești pe ceilalți cu dispreț. Luptele titanilor (*asuras*) și ignoranța eului omenesc creează karma infernală. Așa cum a pățit Zensho Bishi[1] care a studiat toate cele Douăsprezece Ramuri ale Canonului, și cu toate astea a căzut de viu în iad. Pământul nu l-a mai putut îndura. Mult mai bine e să nu mai ai nimic de căutat, și să te despovărezi de griji.

Când mi-e foame,
îmi mănânc merindea.
Când mi-e somn,
ochii mi-i închid.
Neghiobii râd de mine.
Cei înțelepți pricep.

Ucenici ai Căii, nu căutați nimic în cuvintele din cărți. Vă veți obosi zadarnic mintea și veți trage pe nări aer înghețat. Mai bine nu vă lăsați ademeniți de afinitățile-legături,[2] și astfel veți trece

[1] Este vorba de călugărul "Steaua Bună", menționat în multe scrieri Zen.

[2] Ceva către care ai o înclinație sau la care răspunzi (afinitate) și de care tinzi să te atașezi (legătură) - "Asta e!" - oprindu-te astfel fără a merge mai departe.

dincolo de cele Trei Vehicule și de Bodhisattvi cu toată falnica lor învățătură.

40

Venerabililor, nu pregetați și nu vă irosiți zilele. Înainte vreme, când încă nu vedeam limpede, întreaga lume mi se părea întunecată. Nu puteam să trec dincolo de lumină și umbră. Alergam de ici colo, cu foc în pântece și inima zbuciumată, întrebând despre Cale. Mai târziu am câștigat în putere, și acum iată-mă aici, propovăduind eliberarea pentru voi, ucenicii mei. Sfatul meu este să nu veniți aici numai pentru mâncare și veșminte. Viața în lume trece repede și e greu să întâlnești învățători buni; planta Udambara înflorește doar o dată în veac.

Ați auzit despre bătrânul ăsta căruia îi zice Rinzai, așa că v-ați pornit încoace pentru a-mi pune niște întrebări grele, încercând să-mi închideți gura. Dacă vă dau actualizarea întregului corp, voi nu sunteți în stare decât să vă uitați ca viteii la poarta nouă, fără să puteți rosti un cuvânt. Și eu vă spun că măgarul nu poate să îndure călcătura regelui-elefant.

Voi însă, cu orice prilej, vă bateți în piept, arătați spre coaste, și spuneți sus și tare: "Eu înțeleg Zenul, eu cunosc Calea." Și totuși nu vă puteți abține să veniți aici cete-cete. Eh! Cu toții aveți trup și minte, însă când veniți, vă fluturați

buzişoarele precum coşurile de treierat, înşelând sătenii. Cu siguranță că va veni ziua când o să căpătați bâta de fier. Voi nu sunteți plecați-de-acasă, [nu sunteți] lepădați-de-lume, lumea voastră este lumea demonilor (*asuras*).

Principiul inerent al Căii nu poate fi mărit prin speculații şi dispute, şi nu prin bătutul clopotelor şi zăngănirea gongurilor sunt respinse celelalte Căi. Nu există un înțeles deosebit în transmisia lui Buddha şi a patriarhilor. Deşi există o învățătură verbală, aceasta cade în explicația temporară a cauzei şi efectului celor Trei Vehicule şi Cinci Naturi, a oamenilor şi zeilor (*devas*).

Dar asta nu este valabil pentru învățăturile complete şi spontane. Tânărul Sudhana nu căuta nimic. Venerabililor, nu vă folosiți mintea (*shin*) greşit! Marele ocean nu păstrează cadavrele. Cărând poveri apăsătoare, voi vă gândiți doar unde să mai mergeți, şi voi înşivă [sunteți cei care] vă ridicați dinainte obstacole care vă împiedică să vedeți clar şi limpede cu mintea-inimă (*shin*). Când nici un nor nu acoperă soarele, cerul senin e plin de strălucire. Fără o pată oarbă pe ochi, nu există flori în cerul gol şi fără de hotare.

41

Ucenici ai Căii, dacă vreți să fiți în armonie cu Dharma, este de ajuns să nu vă îndoiți. Când

se extinde, umple Dharmakaya; când se contractă, nici un firişor de păr n-are loc să stea pe ea. Străluceşte singură şi luminoasă, şi nicicând nu i-a lipsit ceva. Ochiul n-o vede, urechea n-o aude. Cum putem oare s-o numim?

Un bătrân maestru a zis: "De spui cumva că seamănă cu ceva, eşti complet alături." Doar priviți în propria voastră casă! Mai mult de-atât ce să fie? N-am mai sfârşi de vorbit despre ea niciodată. Fiecare prin sine însuşi, lucrați cu sârg! Şi aveți grijă de voi.

Partea a doua

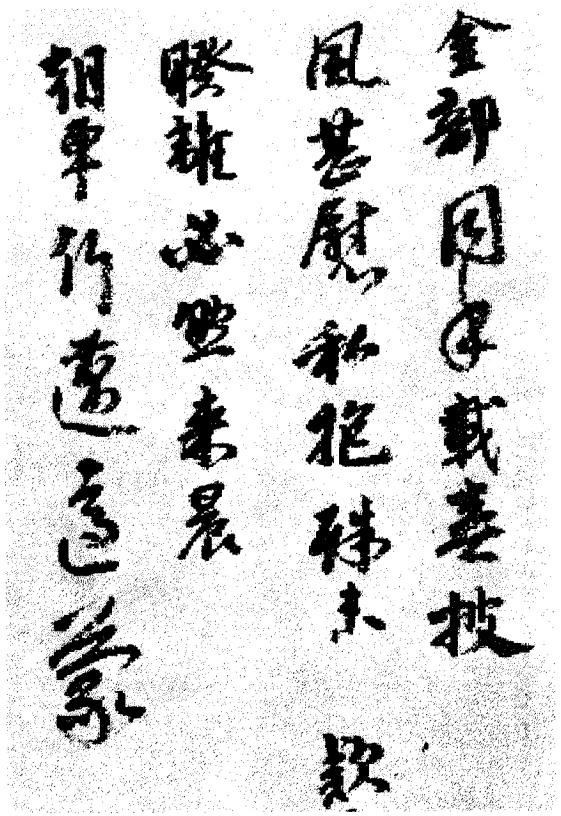

42

Odată, Obaku intră în bucătărie şi-l întrebă pe bucătar ce făcea.

Bucătarul zise:

– Aleg orezul pentru obşte.

Obaku întrebă:

– Cât se mănâncă într-o zi?

Bucătarul răspunse:

– Două duble.

Obaku întrebă: Nu e cam mult?

Bucătarul răspunse:

– Mă tem să nu fie prea puțin.

Obaku îl lovi.

Bucătarul îi raportă acest schimb Maestrului[1] [Rinzai]. Maestrul spuse:

– Am să merg să-l pun la încercare pe bătrân [Obaku] pentru tine.

Când Rinzai merse la Obaku să-l slujească, imediat acesta îi povesti dialogul de mai sus cu bucătarul.

Rinzai spuse:

– Bucătarul nu înțelege. Te rog, Osho, spune un cuvânt de întors.[1] Şi tot el întrebă: Nu este cam mult?

---

[1] Aşa cum arătam într-o notă precedentă, termenul de "Maestru" în cuprinsul acestei cronici este folosit exclusiv pentru Rinzai.

Obaku spuse:

- De ce nu spui: mâine au să mănânce şi mai mult.

Rinzai spuse:

- De ce să vorbim de mâine, mănâncă-l pe dată!

Şi zicând aşa, îi trase o palmă lui Obaku. Acesta zise:

- Ce smintit a venit aici să mângâie tigrul pe mustăţi!

După care dădu un *katsu* şi plecă.

Mai apoi, Issan îl întrebă pe Gyosan:

- Cum înţelegi tu ce-au vorbit aceşti doi venerabili?

Gyosan i-o întoarse:

- Dar tu cum înţelegi?

Issan zise:

- Numai când cineva creşte un copil ajunge să înţeleagă bunătatea unui părinte.

Gyosan zise:

- Da' de unde.

Issan întrebă:

- Atunci cum?

- Este întocmai ca atunci când îţi ruinezi propria casă fiindcă ai poftit în ea un hoţ, răspunse Gyosan.

[1] Spre a veni în ajutorul unui ucenic, maestrul poate "să-i întoarcă" o maximă, (prezentând-o altfel), sau poate răspunde la o întrebare într-un fel cu totul nou, care să conţină o indicaţie pentru interlocutor.

43

Maestrul întrebă un călugăr:

- De unde vii?

Călugărul dădu un *katsu*. Maestrul îşi încrucişă braţele şi-i spuse să şadă. Călugărul şovăi. Atunci maestrul îl lovi.

Maestrul văzu un călugăr venind. Îşi ridică apărătoarea de muşte (*hossu*). Călugărul se închină. Maestrul îl lovi.

Iarăşi, maestrul văzu un călugăr venind spre dânsul şi iarăşi ridică *hossu*. Călugărul nu ştia ce să facă. Maestrul îl lovi.

44

Într-o zi, Maestrul împreună cu Fuke merseră la o masă vegetariană dată în cinstea lor de un credincios. În timpul mesei, Maestrul îl întrebă pe Fuke:

- "Un fir de păr înghite vastul ocean, un grăunte de muştar conţine Muntele Sumeru[1]" - lucrul acesta se întâmplă cu ajutorul vreunei puteri supranaturale, sau tot corpul (fondul) este aşa?

[1] Muntele sacru al hinduşilor, tărâmul sau lăcaşul zeilor.

Fuke dădu un picior mesei şi-o răsturnă.

Maestrul zise:

- Grosolan flăcău.

Fuke replică:

- Ăsta-i loc în care să vorbeşti de grosolan şi fin?

A doua zi, cei doi merseră iarăşi la un prânz sărbătoresc. În timpul mesei, Maestrul întrebă:

- Bucatele de astăzi, cum se compară cu cele de ieri?

Ca mai înainte, Fuke răsturnă masa.

Maestrul zise:

- De înţeles, înţelegi - totuşi, eşti un necioplit.

Fuke răspunse:

- Orb ce eşti, se propovăduieşte oare despre grosolănie şi finețe în Buddha Dharma?

Maestrul îi scoase limba.

45

Într-o zi Maestrul împreună cu cei doi bătrâni învățători, Kayo şi Mokuto, şedeau în lăcaşul vetrei din sala de meditație.

Maestrul zise:

- În fiecare zi Fuke face pe nebunul prin piețe şi ulițe. Ştie cineva, este un bădăran sau un înțelept?

Înainte să-şi termine vorba, Fuke intră în sală. Maestrul îl întrebă:

- Eşti un bădăran sau un înțelept?

Fuke răspunse:

- Spune tu dacă sunt un bădăran sau un înțelept.

Maestrul dădu un *katsu*.

Fuke, arătând pe rând către fiecare cu degetul, spuse:

- Stilul de proaspătă nevestică al lui Kajo, Zenul de bunicuță al lui Mokuto, al lui Rinzai de slujnicuță - toți trei au ochiul unic.

Maestrul remarcă:

- Ce tâlhar.

Fuke plecă, strigând:

- Tâlhar, tâlhar.

46

Într-o zi, Fuke mânca varză crudă în fața sălii de meditație.

Maestrul îl văzu şi-i zise:

- Ai aerul unui adevărat măgar.

Fuke începu să ragă.

Maestrul zise: - Tâlharul ăsta.

Fuke se îndepărtă, strigând:

- Tâlhar, tâlhar.

47

Fuke obişnuia să colinde prin toate piețele, sunând dintr-un clopot şi strigând:

– Când vine în lumină, eu lovesc lumina. Când se apropie în întuneric, lovesc întunericul. Când vine din cele patru zări şi opt direcţii, lovesc ca un vârtej, şi dacă vine din cerul gol, plesnesc ca un bici.

Maestrul trimise pe urmele lui Fuke pe unul din ucenici, instruindu-l să pună mâna pe Fuke în timp ce vorbea şi să-l întrebe:

– Şi dacă nu vine în nici unul din aceste feluri, ce te faci atunci?

Fuke se eliberă din strânsoarea ucenicului şi răspunse:

– Mâine se dă o masă la mănăstirea Marii Compasiuni.

Ucenicul se întoarse şi-i spuse Maestrului, care observă:

– Omul ăsta întotdeauna m-a pus pe gânduri.

48

Un om foarte bătrân veni la Maestru pentru a-l consulta. În loc de obişnuitul ceremonial, noul venit întrebă pe dată:

– Face o plecăciune, sau nu face o plecăciune?

Maestrul dădu un *katsu*.

Bătrânul făcu o plecăciune.

Maestrul spuse:

– Bun hoţ de lemn verde!

Bătrânul plecă strigând:

– Hoţ, hoţ.

Maestrul remarcă:

– A gândi că nu mai e nimic de căutat, nu este bine.

Maestrul se adresă atunci discipolului cel mai înalt în grad:

– A fost sau nu vreo greşeală?

Discipolul spuse:

– A fost.

Maestrul întrebă:

– Unde a fost greşeala: la gazdă sau la oaspete?

Discipolul răspunse:

– Amândoi au greşit.

Maestrul întrebă care fusese greşeala. La asta, discipolul plecă. Maestrul remarcă:

– Mai bine să nu gândeşti că nu mai e nimic de căutat.

Mai târziu, cineva îi relată istoria aceasta lui Nansen[1], care comentă:

– Doi cai înspumaţi se ciocnesc în plin avânt.

49

Maestrul fusese poftit să ia masa într-o tabără militară. La poartă, întâlni din întâmplare doi ofiţeri. Arătând către stâlpul necioplit al porţii, Maestrul întrebă:

---

[1] Este vorba de maestrul Nansen Fugan (Pu yuan), 748-835, discipol al lui Baso Doitsu (Ma Tsu).

– Acesta este lumesc sau este sacru?

Ofițerii amuțiră. Maestrul lovi stâlpul necioplit şi rosti:

– Orice-ai spune, e doar un stâlp de lemn.

Apoi intră în tabără.

50

Maestrul îl întrebă pe călugărul superior:

– De unde vii?

Superiorul răspunse:

– Tocmai m-am întors de la prefectură, unde am vândut nişte orez.

Maestrul întrebă:

– L-ai vândut pe tot?

Călugărul răspunse:

– Da, pe tot.

Maestrul luă toiagul şi trase o linie înaintea lui, zicând:

– Ai vândut-o şi pe-asta?

Călugărul superior dădu un *katsu*. Maestrul îl lovi.

Când bucătarul veni la întrevedere, Maestrul îi povesti ce se întâmplase mai înainte. Bucătarul zise:

– Călugărul superior n-a înțeles ce ați vrut să spuneți.

Maestrul spuse:

– Şi tu cum înțelegi?

Bucătarul făcu o plecăciune adâncă. Maestrul îl lovi şi pe el.

51

Un cărturar venise să-l vadă pe Maestru. Maestrul îl întrebă:

– Ce Sutre şi Tratate studiați?

Cărturarul răspunse:

– Încerc să studiez "Tratatul celor O Sută de Dharme".

Maestrul spuse:

Unul capătă înțelegerea celor Trei Vehicule
şi a celor Douăsprezece Ramuri;
Unul nu capătă înțelegerea celor Trei Vehicule
şi a celor Douăsprezece Ramuri.
Sunt ei la fel sau se deosebesc?

Cărturarul spuse:

Pentru cel care vede, sunt la fel.
Pentru cel care nu vede, se deosebesc.

Rakuho, ajutorul Maestrului, care stătea după obicei în spatele acestuia, intră şi el în vorbă:

– Ce loc este acesta în care să vorbeşti despre la fel şi altfel?

Atunci Maestrul se întoarse către ajutorul lui şi-i spuse:

– Şi cum înţelegi tu treaba asta?

Rakuho dădu un *katsu*. Maestrul merse să-l conducă pe cărturar. Când se întoarse, îl întrebă pe asistent:

– Se cuvine oare să-mi faci tu mie un *katsu*?

Rakuho zise:

– Da, se cuvine.

Atunci maestrul îl lovi.

52

Maestrul auzi că al doilea Tokusan obişnuia să-şi instruiască ucenicii spunând:

– Fie că puteţi vorbi sau nu, în orice caz treizeci de lovituri.

Maestrul îi spuse lui Rakuho:

– Du-te şi întreabă-l: "De ce capătă treizeci de lovituri unul care înţelege?" Aşteaptă să te bată, pe urmă pune mâna pe bâtul lui, dă-i şi tu una, şi vezi ce-o să facă.

Rakuho plecă şi făcu întocmai. Drept replică la întrebarea lui Rakuho, pe dată Tokusan lovi. Rakuho îi întoarse lovitura. Tokusan se retrase în odăile lui.

Rakuho se înapoie şi-i povesti Maestrului, care zise:

– Aveam eu ceva bănuieli despre omul ăsta; dar acum, fiindcă aşa s-au petrecut lucrurile, tu unul îl vezi pe Tokusan?

Rakuho şovăi. Maestrul îl lovi.

53

Guvernatorul Wang veni într-o zi în vizită la Maestru. Trecând pe lângă sala de adunare, guvernatorul îl întrebă pe Maestru:

– Călugării din această mănăstire studiază cu toţii Sutrele?

– Nu, nu le studiază.

– Atunci practică meditaţia?

– Nici asta.

– Dacă nici nu studiază Sutrele nici nu practică meditaţia, atunci ce fac?

Maestrul spuse:

– Cu toţii se pregătesc să devină Iluminaţi (Buddhas) sau patriarhi.

Guvernatorul replică:

– Deşi praful de aur e preţios, dacă îţi intră în ochi îţi întunecă vederea.

Maestrul observă:

– Şi-aproape că te luasem drept un om de rând!

54

Maestrul îl întrebă pe Anzan:

– Ce este taurul alb în câmp deschis?[1]

---

[1] În buddhismul Zen există o serie de "ghicitori" (8 sau 10), însoţite uneori de ilustraţii, privitoare la prinderea, îmblânzirea, controlul şi, în final, transcenderea "taurului". A patra treaptă este numită "Prinderea taurului", după ce

Anzan răspunse:
- Muu, muu!
Maestrul întrebă:
- Eşti mut?
Anzan zise:
- Dar venerabilul?
Maestrul spuse:
- Ce animal!

55

Maestrul îl întrebă pe Rakuho:
- Până acum, unul a folosit bățul, altul răcnetul (*katsu*). Care e mai aproape de adevăr?
Rakuho zise:
- Nici unul nu e aproape.
Maestrul îl întrebă:
- Ce înseamnă a fi aproape?
Rakuho dădu un *katsu*. Maestrul îl lovi.

56

Văzând un călugăr care se apropia de dânsul, Maestrul întinse amândouă mâinile, cu palmele în sus. Călugărul nu avu nimic de zis.

---

acesta a fost căutat, urmărit şi depistat. Încleştarea cu taurul în câmp deschis este dură căci "imensa lui putere şi voinţă sunt inepuizabile" (Kakuan. *10 Tauri*).

Maestrul spuse:
- Înțelegi?
Călugărul răspunse:
- Nu, nu înțeleg.
Maestrul zise:
- Dacă nu poți să sfărâmi muntele înalt, am să-ți dau doi eu creițari.[1]

57

Daikaku venise pentru [a avea] o întrevedere cu Maestrul.

Acesta îşi ridică *hossu*-ul. Daikaku îşi întinse covoraşul (*zagu*).[2] Maestrul îşi aruncă pe jos *hossu*-ul. Daikaku îşi strânse *zagu*-ul şi intră în sala de adunare.

Călugării şuşoteau între ei:
- Cu siguranță că acest călugăr nu e un nou venit ci un prieten apropiat de-al Maestrului. S-a apropiat de el fără ceremonie, şi totuşi n-a căpătat nici o bâtă!

Când auzi ce se vorbea, Maestrul trimise după Daikaku şi-i spuse:
- Călugării zic că tu încă n-ai avut nici o întrevedere cu mine.

---

[1] Costul unei perechi de sandale de paie. Adică, pentru a continua practica.

[2] Preşul pe care călugărul îl aşterne pentru a se prosterna; împăturit pe brațul stâng când călugărul poartă veşmântul de ceremonie.

Daikaku comentă:

- Ce curios.

Şi pur şi simplu se alătură călugărilor.

58

Aflat în pelerinaj, Joshu sosi la mănăstire pentru a avea o întrevedere cu Maestrul. Se nimeri să pice tocmai când Maestrul se spăla pe picioare. Joshu îl întrebă:

- Ce înseamnă venirea patriarhului [Bodhi-dharma] din Apus?

Maestrul răspunse:

- Întocmai ca întâlnirea cu mine care mă spăl pe picioare.

Joshu veni mai aproape ca şi cum ar fi vrut să audă mai bine. Maestrul zise:

- Sunt pe cale să vărs şi al doilea lighean cu apă murdară.

La asta, Joshu se retrase.

59

Joza[1] Jo veni la Maestru pentru o întrevedere. El întrebă:

- Care este esența Buddha Dharmei?

[1] Titlu pentru călugării avansați; de asemenea, formă de politețe.

Maestrul se dădu jos de pe podium, puse mâna pe Jo, îi trase o palmă, după care îi dădu drumul. Jo rămase nemişcat.

Un călugăr zise:

- Joza Jo, de ce nu te închini?

Pe când se închina, Jo avu dintr-o dată marea iluminare.

60

Mayoku veni la o întrevedere. Îşi întinse pe jos *zagu*-ul şi întrebă:

- Din cele douăsprezece capete ale [zeiței] Kannon, care este cel adevărat?

Maestrul coborî din jilț, cu o mână ridică *zagu*-ul, cu cealaltă îl înşfăcă pe Mayoku, şi zise:

- Kannon cea cu douăsprezece capete, unde este ea acum?

Mayoku îşi răsuci trupul ca şi cum ar fi vrut să se suie în jilțul Maestrului. Maestrul îşi ridică toiagul şi-l lovi. Mayoku prinse toiagul cu mâna, şi amândoi merseră împreună în odaia Maestrului.

61

Maestrul întrebă un călugăr:

- Uneori un *katsu* e precum paloşul prețios al regelui Vajra[1]; alteori un *katsu* este ca un leu cu

[1] *Vajra* este "trăznetul de diamant" simbolizând dubla putere de a crea şi distruge a Regelui Lumii, stăpânul universal.

coama de aur, pitit la pământ; uneori un *katsu* este ca o prăjină de care e legată o împletitură din iarbă ca să facă umbră; iar alteori un *katsu* nu este folosit ca un *katsu*. Cum înțelegi tu asta?

Călugărul şovăi. Maestrul dădu un *katsu*.

62

Maestrul întrebă o călugăriță:

- Binevenit? Ne-binevenit?

Călugărița dădu un *katsu*.

Maestrul îşi ridică toiagul şi zise:

- Spune, spune!

Călugărița dădu un nou *katsu*. Maestrul o lovi.

63

Ryuge întrebă ce însemna venirea patriarhului [Bodhidharma] din Apus. Maestrul spuse:

- Dă-mi sprijinitoarea de braț.

Ryuge i-o înmână. Maestrul o luă şi-l lovi.

Ryuge zise:

- Poți să dai cât vrei, nu acesta este înțelesul venirii patriarhului din Apus.

Mai târziu, Ryuge merse la Suibi (alt mare maestru) şi-l întrebă acelaşi lucru. Suibi spuse:

- Dă-mi perna de meditație.

Ryuge i-o înmână, iar Suibi o luă şi-l lovi cu ea.

Ryuge zise:

- Dă cât vrei, acesta tot nu e înțelesul venirii patriarhului din Apus.

Mai încolo, când Ryuge ajunse conducătorul unui templu, un călugăr veni în chilia lui şi ceru să fie instruit, zicând:

- Câtă vreme ai fost în pelerinaj, ai mers să-i consulți pe aceşti doi maeştri. Ai fost de acord cu ei?

Ryuge zise:

- Oricât de profund acordul, totuşi nu acesta este înțelesul venirii patriarhului din Apus.

64

Kinzan avea o obşte de cinci sute de călugări, dar puțini îi cereau întrevederi. Obaku îl însărcină pe Maestru să meargă la Kinzan, şi îl întrebă:

- Când ajungi, ce vei face?

Maestrul zise:

- Când ajung acolo, mijloacele vor apărea de la sine.

Ajuns la mănăstirea lui Kinzan, Maestrul intră în Sala Dharmei în hainele de călătorie. Când intră, Kinzan ridică capul. Maestrul dădu un *katsu*. Kinzan se codi să deschidă gura. Maestrul îşi scutură mânecile şi plecă.

Cu privire la asta un călugăr îl întrebă mai apoi pe Kinzan:

– Călugărul acela care tocmai a intrat şi a plecat, ce cuvinte s-au schimbat? Doar a tras un *katsu* şi-a plecat?

Kinzan răspunse:

– Călugărul acela a venit din obştea lui Obaku. Dacă vrei să ştii, întreabă-l tu însuţi.

Mai mult de jumătate din călugări părăsiră comunitatea lui Kinzan.

65

Într-o zi în piaţă, Fuke se milogea de toţi şi de fiecare să-i dea un veşmânt. Toţi îi oferiră câte o robă, dar el nu vroia nici una. Maestrul îl puse pe superiorul mănăstirii să cumpere un coşciug, şi când Fuke se înapoie, îi spuse:

– Poftim, am dat poruncă să ţi se facă acest veşmânt.

Fuke puse sicriul pe umăr şi se întoarse în piaţă, strigând cât îl ţinea gura:

– Rinzai mi-a făcut acest veşmânt! Plec la Poarta de Răsărit să intru în transformare (să mor).

Lumea din piaţă se înghesui curioasă după el, vrând să vadă ce avea să se mai întâmple. Fuke spuse:

– Nu, nu azi. Mâine. Am să mă duc la Poarta de Miazăzi să intru în transformare.

Şi tot aşa vreme de trei zile, Fuke umblă cu sicriul în spinare zicând: "Nu azi. Mâine." Nimeni nu-i mai dădea crezare. În a patra zi, de data

aceasta fără spectatori, Fuke ieşi de unul singur afară din cetate şi se întinse în coşciug. Zărind un drumeţ care trecea pe-acolo, Fuke îl rugă să bată în cuie capacul sicriului.

Vestea se răspândi de îndată în oraş, şi toată lumea din piaţă alergă într-acolo. Când au deschis capacul, văzură că trupul dispăruse din sicriu, dar de sus din cer auziră clinchetul clopoţelului lui Fuke.

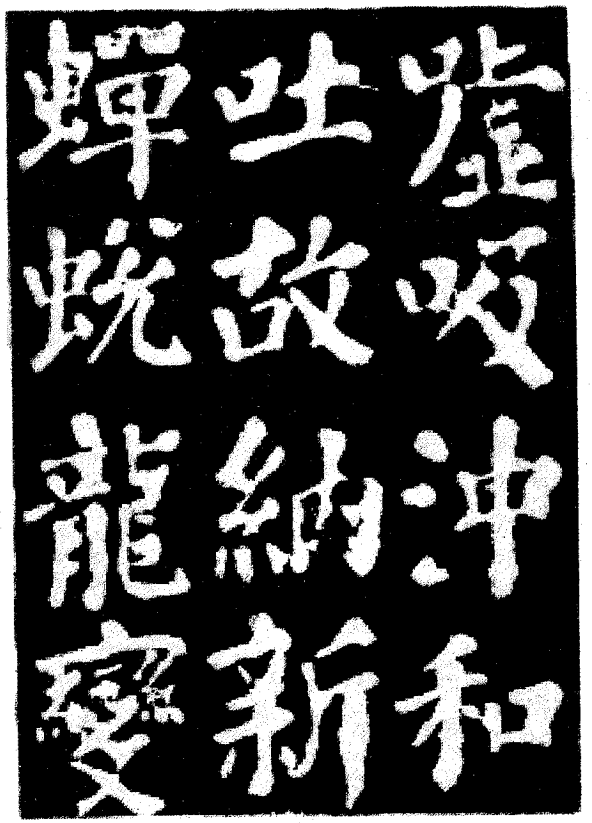

Partea a treia

66

În zilele când Maestrul era un nou venit în comunitatea lui Obaku, purtarea lui era simplă şi directă. Călugărul-şef îl recomandă [lui Obaku], spunând:

– Deşi este nou, e altfel decât toți ceilalți.

Şi îl întrebă:

– De câtă vreme eşti aici?

Maestrul răspunse:

– De trei ani.

Superiorul îl întrebă:

– Ai fost până acum la vreo întrevedere?

Maestrul zise:

– Niciodată. Nu ştiu ce să întreb.

Superiorul îl îndemnă:

– De ce nu te duci să-l întrebi pe venerabilul cap al mănăstirii care este esența buddhismului?

Drept urmare, Maestrul făcu întocmai. Însă nu apucă să sfârşească vorba, că Obaku îl lovi. Maestrul se retrase. Când superiorul îl întrebă cum a decurs întrevederea, Maestrul zise:

– Înainte să apuc să termin, Osho m-a lovit. Nu înțeleg!

Superiorul îi spuse:

– Atunci du-te şi mai întreabă odată!

Maestrul făcu la fel şi Obaku îl lovi din nou. Întâmplarea se repetă şi a treia oară, Maestrul întrebând şi Obaku lovind.

Atunci Maestrul merse la călugărul-şef şi-i zise:

- Ai avut bunătatea să mă trimiți la Osho pentru întrevedere. De trei ori l-am întrebat, şi de trei ori am fost bătut. Mă tem că sunt împiedicat de împrejurările mele anterioare, şi nu înțeleg adevărata sa intenție. Aşa că deocamdată, îmi iau rămas bun şi plec.

Superiorul zise:

- Dacă vrei să pleci, trebuie să-ți iei rămas bun de la Osho în persoană.

Maestrul acceptă cu o plecăciune şi se retrase.

De îndată, călugărul superior merse la Obaku şi-i zise:

- Acel tânăr călugăr care a venit să te întrebe este cu adevărat copt pentru Dharma. Când vine să-şi ia rămas bun, găseşte un mijloc să-l faci să continue. Plantând pentru vremurile ce vor veni, el va ajunge un copac măreț ce va da umbră tuturor oamenilor.

Maestrul veni să-şi ia rămas bun de la Obaku. Acesta îi spuse:

- Să nu mergi nicăieri altundeva decât la Daigu care trăieşte lângă recifele din Koan. El are să-ți explice.

Zis şi făcut. Maestrul merse la Daigu care îl întrebă de unde vine. Maestrul răspunse că venea de la Obaku. Daigu întrebă:

- Şi Obaku ce a avut de zis?

Maestrul răspunse:

- L-am întrebat de trei ori care este esența buddhismului, şi de trei ori m-a bătut. Nu ştiu dacă a fost greşeala mea sau nu.

Daigu zise:

- Când Obaku, ca o bunicuță blândă şi bună, s-a trudit atâta cu tine, tu tot mai vii aici să mă întrebi dacă ai greşit sau nu?

În timp ce Daigu rostea aceste cuvinte, Maestrul primi iluminarea şi, dintr-o dată, se trezi.

- Până la urmă, Buddha Dharma lui Obaku nu e cine ştie ce, zise el.

Daigu îl înşfăcă şi-i zise:

- Măi pui de drac care încă mai uzi aşternutul! Vii aicea zicând că nu ştii dacă a fost greşeala ta sau nu, şi acum tot tu zici că până la urmă Buddha Dharma lui Obaku nu e mare scofală. Ce-ai văzut? Zi iute, zi iute!

Cum Daigu îl ținea foarte strâns, Maestrul îi dădu trei pumni în coaste. Daigu îi dădu drumul şi zise:

- Maestrul tău este Obaku. Eu n-am nimic de-a face cu asta.

Maestrul îl părăsi pe Daigu şi se întoarse la Obaku care, văzându-l venind, observă:

- Când oare o să se sfârşească cu venirile şi plecările flăcăului ăsta?

Maestrul zise:

- Pricina este numai bunătatea de bunicuță a Reverenței Voastre.

Şi după [schimbarea] obişnuitelor formule de politețe, Maestrul rămase aşteptând în picioare

lângă Obaku. Acesta îl întrebă de unde venea. Maestrul răspunse:

- Mai deunăzi ați avut bunătatea să mă trimiteți la Daigu pentru o întrevedere.

Obaku întrebă:

- Ce a avut Daigu de zis?

Maestrul îi istorisi ce se petrecuse. Obaku zise:

- Cum de vine la mine unul ca ăsta? Ia stai oleacă, să-ți trag o mamă de bătaie!

Maestrul zise:

- Cum adică stai oleacă? Na-ți-o chiar acum!

Şi precum zise, îi dădu lui Obaku un pumn.

Obaku zise:

- Ce smintit care vine aici să mângâie tigrul pe mustăți!

Maestrul dădu un *katsu*. Obaku strigă:

- Cămăraş, du-l pe nebunul acesta în odaia călugărului (adică în odaia sa).

Mai târziu, Issan îi relată întâmplarea lui Gyosan şi-l întrebă:

- Atunci când şi-a găsit puterea, Rinzai a fost cu Daigu sau cu Obaku?

Gyosan răspunse:

- Nu numai că ştia cum să călărească tigrul, ci şi cum să-l apuce de coadă.

67

Odată, Maestrul planta pini. Obaku îl întrebă:

- Pentru ce plantezi atâția pini la mănăstirea aceasta izolată de munte?

Maestrul răspunse:

- Mai întâi, sunt o privelişte frumoasă la poarta mănăstirii, şi pe urmă, vor fi de folos celor care vin după.

Apoi lovi de trei ori cu sapa în pământ.

Obaku zise:

- Chiar dacă-i aşa, dar eu tot am să-ți dau să guşti treizeci de toiege.

Din nou, Maestrul lovi de trei ori în pământ cu sapa, oftând adânc.

Obaku zise:

- Prin tine, şcoala noastră va înflori în toată lumea.

Mai târziu, Issan îi povesti această întâmplare lui Gyosan şi-l întrebă:

- În ceasul acela, Obaku i-a încredințat transmisia numai lui Rinzai, sau mai avea pe cineva în minte?

Gyosan răspunse:

- Da, avea; numai că nu vreau să-ți spun, fiindcă e vorba de un viitor încă îndepărtat.

Issan zise:

- Se poate, dar eu tot aş vrea să ştiu. Te rog, spune-mi.

Gyosan spuse:

- Un om va merge în sud, unde poruncile îi vor fi puse în practică în provinciile Go şi Etsu. Acolo va întâlni un vânt măreț, şi atunci va fi în pace.[1]

---

[1] După tradiție, aceasta este o profeție care se referă la Fuketsu, "peştera vântului" - un maestru din a patra generație după Rinzai.

68

Odată, când Maestrul stătea lângă Tokusan pentru a-l sluji, Tokusan remarcă:

- Astăzi sunt obosit.

Maestrul zise:

- Ce tot mormăie în somn bătrânul ăsta?

Tokusan îl lovi. Maestrul răsturnă perna de pe jilțul lui Tokusan. Tokusan se retrase.

69

Maestrul împreună cu toți călugării erau pe tarla la săpat. Când Maestrul îl văzu pe Obaku apropiindu-se, se opri şi se ridică, sprijinindu-se în coada sapei. Obaku zise:

- Oare să fi ostenit omul ăsta?

Maestrul răspunse:

- Nici măcar n-am ridicat încă sapa. De ce să fiu obosit?

Obaku îl lovi. Maestrul apucă toiagul, îi dădu lui Obaku o lovitură straşnică şi îl doborî la pământ. Obaku îl chemă pe vătaf să-l ajute să se ridice. Vătaful, pe când îl ajuta să se ridice de jos, îl certă:

- Osho, cum de îngăduiți obrăznicia acestui smintit?

Dar de-abia ridicat în picioare, Obaku îi trase vătafului una cu toiagul. Maestrul, care între timp reîncepuse să sape, remarcă:

- Pretutindeni se obişnuieşte cremațiunea [mortului]; dar aici, eu îngrop [omul] de viu cu o singură lovitură!

Mai târziu, Issan îl întrebă pe Gyosan:

- De ce l-a bătut Obaku pe vătaf?

Gyosan zise:

- Adevăratul tâlhar a şters-o; cel care s-a luat după el a căpătat bâta.

70

Într-o zi Maestrul şedea în fața sălii de adunare. Văzându-l pe Obaku apropiindu-se, Maestrul închise ochii ca şi cum ar fi dormit. Părând speriat, Obaku se întoarse în chilia sa. Maestrul îl urmă, şi îşi ceru iertare făcând o plecăciune. Călugărul-şef era şi el de față, în slujba lui Obaku. Obaku remarcă:

- Deşi este doar un tânăr, călugărul acesta înţelege lucrul cel mare.

Călugărul-şef zise:

- Venerabile, călcătura picioarelor lui nu arată pământul, şi totuşi confirmaţi înţelegerea acestui tinerel?

Obaku îi trase o palmă peste gură.

Călugărul-şef spuse:

- Dacă cineva înţelege, e în regulă.

71

Odată, Maestrul dormea în sala de meditaţie. Intrând în sală, Obaku îl văzu şi lovi toaca cu toiagul.

Maestrul ridică capul, dar când văzu că nu era decât Obaku, adormi la loc.

Obaku lovi încă odată toaca, apoi merse în dreptul călugărului-şef, care şedea cufundat în meditaţie, şi zise:

- Tinerelul acela din fundul sălii[1] şade cu adevărat [în zazen]. Tu cu fanteziile tale, ce faci aici?

Călugărul-şef spuse:

- Ce vrea bătrânul ăsta de la mine?

Obaku mai lovi odată toaca şi plecă.

[1] Ordinea în care sunt aşezaţi călugării în sala de meditaţie este de strictă precedenţă. Cu cât este mai vechi şi mai încercat, un călugăr va sta mai aproape de capul sălii (unde stă maestrul).

Mai târziu, Issan îl întrebă pe Gyosan:

- Ce sens a avut intrarea lui Obaku în sala de meditaţie?

Gyosan zise:

- Două culori - o aruncare.[1]

72

Într-o zi în timpul orelor de muncă pe tarla, Maestrul era ultimul în rând. Obaku privi îndărăt şi văzu că Maestrul n-avea nimic în mână.

- Unde ţi-e sapa?

- A plecat cineva cu ea.

- Vino încoace şi vorbim noi.

Când Maestrul se apropie, Obaku îşi ridică sapa şi zise:

- Nimeni pe lume nu-mi poate lua asta.

Maestrul înşfăcă sapa, o ţinu în sus şi zise:

- Atunci cum se face că acum e în mâna mea?

Obaku zise:

- Astăzi e unul care munceşte din răsputeri.

Mai târziu, Issan l-a întrebat pe Gyosan:

- De ce Rinzai i-a smuls lui Obaku sapa din mână?

Gyosan zise:

- Hoţul era un pierde-vară, dar în înţelepciune l-a întrecut pe omul nobil.

[1] Aluzie la jocul cu zaruri, folosită idiomatic în acelaşi sens ca "doi iepuri dintr-o lovitură".

73

Obaku îl trimise pe Maestru să-i ducă un mesaj lui Issan. Pe atunci, Gyosan era maestru-oaspete. Acesta luă scrisoarea şi întrebă:

– Misiva aceasta e de la Obaku; dar trimisul lui special, ce are el a face cu ea?

În loc de răspuns, Maestrul îi trase o palmă. Gyosan îl întrerupse şi zise:

– Frate mai mare, de vreme ce ştii despre treaba aceasta, hai să încetăm.

Împreună, merseră la Issan care întrebă:

– Câți călugări se află în obştea maestrului Obaku, frate mai mare?

Maestrul răspunse:

– Şapte sute.

Issan zise:

– Cine este conducătorul?

Maestrul spuse:

– Tocmai v-a sosit misiva lui.

Apoi Maestrul îl întrebă pe Issan:

– Şi cât este de mare obştea Reverenței Voastre aici?

Issan răspunse:

– O mie şi cinci sute.

Maestrul remarcă:

– Prea mare.

Issan zise:

– Sunt destul de mulți şi la fratele meu mai mare, Maestrul Obaku.

Maestrul îşi luă rămas bun de la Issan. Gyosan plecă cu el să-l conducă şi-i zise:

– Dacă mai încolo te duci în nord, va fi un loc pentru tine.

Maestrul zise:

– Cum aşa?

Gyosan zise:

– Fă doar cum îți spun. Mai apoi, va fi cineva care o să te ajute, frate mai mare. Acel cineva o să aibă cap dar n-o să aibă coadă, început dar nu sfârşit.

Când mai târziu Maestrul a ajuns în prefectura Chin, Fuke era deja acolo, şi îi fu de ajutor Maestrului la începutul misiunii sale. Dar la scurtă vreme după ce Maestrul se stabilise acolo, Fuke îşi lepădă trupul şi dispăru.

74

Odată, Maestrul veni să-l caute pe Obaku taman în toiul *sesshin*-ului[1] de vară Pe Obaku îl află citind Sutrele şi remarcă:

– Am crezut că era un om! Când colo, nu e decât bătrânul Osho care îşi umflă gura cu boabe de fasole neagră!

---

[1] Perioade de intensă reculegere şi post organizate într-o mănăstire Zen la diverse intervale în cursul anului. La aceste sesiuni pot participa şi mirenii pregătiți. Practici comparabile pot fi întâlnite în unele ordine monastice catolice (de pildă la trapişti).

Peste câteva zile, veni să-şi ia rămas bun. Obaku îi spuse:

– Ai rupt *sesshin*-ul de vară venind aici. Iar acum vrei să pleci fără să-l termini.

Maestrul zise:

– Am venit doar pentru a-mi prezenta omagiul [înainte de plecare].

În sfârşit, Obaku îl lovi şi porunci să fie dat afară din mănăstire.

După vreo câteva verste însă, Maestrul avu îndoieli cu privire la cele petrecute, făcu cale întoarsă, şi termină *sesshin*-ul de vară.

75

Când Maestrul îşi luă rămas bun de la Obaku, acesta îl întrebă:

– Unde ai să te duci?

Maestrul răspunse:

– Dacă nu va fi la sudul râului, atunci la nordul râului.

Obaku îl lovi. Maestrul îl opri şi-i trase el în schimb o palmă. Obaku dădu un hohot de râs şi porunci ucenicului care-l slujea:

– Adu sprijinitoarea de braţ şi scăunelul care au fost ale maestrului meu Hyakujo.[1]

Maestrul zise:

– Cămăraş, adu foc.

[1] Hyakujo, maestrul lui Obaku. Scăunelul şi sprijinitoarea de braţ sunt însemne ale descendenţei spirituale directe.

Obaku zise:

– Chiar dacă-i aşa, mai bine ia-le. În viitor îţi vor sluji să le închizi gura la toţi.

Mai târziu, Issan îl întrebă pe Gyosan:

– Nu s-a arătat Rinzai nerecunoscător faţă de Obaku?

Gyosan zise:

– Nicidecum.

Issan întrebă:

– Ce vrei să spui?

Gyosan răspunse:

– Trebuie să cunoşti bunătăţile pe care le-ai primit pentru a fi în stare să le răsplăteşti.

Issan:

– Au existat oare precedente asemănătoare printre maeştrii de demult?

Gyosan:

– Da, au fost. Dar asta a fost de mult de tot.

Issan:

– Se prea poate, dar eu tot aş vrea să ştiu. Hai spune-mi.

Gyosan zise:

– Povestea asta seamănă cu întâmplarea din "Sutra Ryogon", când Ananda[1], într-o adunare, a compus această gatha[1] despre Buddha:

[1] Cel mai apropiat discipol al lui Buddha, a cărui compasiune îi depăşea înţelegerea intuitivă. El l-a slujit pe Buddha timp de douăzeci de ani, fără să reuşească să atingă iluminarea. După moartea Maestrului, duce o viaţă foarte retrasă, reuşind astfel să devină un iluminat. Lui îi va transmite Kāshyapa doctrina Minţii Universale.

Această minte-inimă profundă
Slujește într-un templu prăfuit.

Asta se cheamă a răsplăti bunătatea lui Buddha. Cum să nu fie vorba în acest caz de răsplătirea bunătății?

Issan spuse:

Într-adevăr, într-adevăr!
Înțelegerea adâncă cât cea a maestrului
Scade la jumătate virtutea maestrului.
Înțelegerea ce-o întrece pe cea a maestrului
Învredniceşte [omul]
să primească succesiunea.

76

Maestrul sosi la pagoda ridicată în memoria patriarhului Bodhidharma. Conducătorul templului îl întrebă:

– Venerabile maestre, vă veți închina mai întâi lui Buddha sau Patriarhului?

Maestrul spuse:

– Nu mă voi închina nici lui Buddha nici Patriarhului.

Conducătorul templului întrebă:

– Dar ce dispută există între domnia voastră, Venerabile, şi Buddha sau Patriarhul?

Maestrul îşi scutură mânecile şi plecă.

[1] Strofă cu caracter sacru.

77

În vremea peregrinării sale, Maestrul ajunse la Ryoko. Ajuns la Înaltul Jilț, Maestrul păşi în față şi-l întrebă pe Ryoko:

– Fără să facă o mişcare de atac cu spada, cum poate cineva să cucerească?

Ryoko îşi încleştă mâinile de scaun.

Maestrul zise:

– Cum să nu dispună un mare învățător de mijloace iscusite?

Ryoko căscă ochii şi lăsă să-i scape un oftat prelung.

Maestrul, arătându-l cu degetul, zise:

– Bătrânul ăsta astăzi a fost pus în încurcătură!

78

Maestrul merse la Sambyo, care îl întrebă de unde vine. Maestrul răspunse că se întorcea de la Obaku.

Sambyo zise:

– Ce a avut de zis Obaku?

Maestrul zise:

Azi noapte, taurul auriu
a dispărut în întuneric
Şi nici urmă de el
nu s-a mai văzut de-atunci.

Sambyo zise:

Vântul de toamnă suflă prin fluierul de jad
Cine-i cel ce înțelege asemenea muzică?

Maestrul zise:

După ce-a trecut zece mii de bariere
El nu locuieşte nici măcar în adâncul cer senin.

Sambyo remarcă:
- Mergi cam prea sus cu asta.
Maestrul zise:

Dragonul a dat naştere phoenixului de aur
Piatra de lapislazuli se sparge în radioasă scânteiere.

Sambyo spuse:
- Stai jos şi ia nişte ceai. Iar mai apoi îl întrebă din nou:
- Unde ai mai fost în ultima vreme?
Maestrul zise:
- La Ryoko.
Sambyo întrebă:
- Şi cum mai e Ryoko zilele-astea?
Maestrul plecă.

79

Maestrul ajunse la Daiji care stătea în odăile lui. Maestrul îl întrebă:

- Stând singur în odaie, cum vă treceți timpul?
Daiji zise:

Pinul de iarnă-şi păstrează
aceeaşi culoare timp de o mie de ani;
Bătrânii țărani culeg flori,
şi primăvara acoperă tot pământul.

Maestrul zise:

Corpul desăvârşitei înțelepciuni
transcende orice timp;
Zece mii de bariere închid trecerea
spre cei Trei Munți.

Daiji dădu un *katsu*. Maestrul dădu şi el un *katsu*. Daiji zise:
- Cum?
Maestrul îşi scutură mânecile şi plecă.

80

Maestrul sosi în prefectura Jo, la [maestrul] Kegon. Kegon se prefăcea că doarme tun, sprijinit în toiag. Maestrul i se adresă:
- Venerabile, cum se face că dormiți tun?
Kegon răspunse:
- Un vizitator Zen din propria noastră familie; eşti ceva neobişnuit.
Maestrul zise:
- Cămăraş, du-te şi pune de ceai pentru Osho.

Kegon îl chemă pe călugărul superior şi-i zise:

- Instalează-l pe acest venerabil călugăr pe locul al treilea [în sala de meditaţie].[1]

81

Maestrul ajunse la Suiho. Suiho zise:

- De unde vii?

Maestrul răspunse:

- De la Obaku.

Suiho întrebă:

- Cum îşi instruieşte Obaku ucenicii?

Maestrul răspunse:

- Obaku nu are nimic de spus.

Suiho:

- Cum se face că nu are nimic de spus?

Maestrul:

- Chiar de-ar avea ceva de spus, tot n-ar exista loc unde s-o spună.

Suiho:

- Tu zi-mi, şi-om vedea.

Maestrul spuse:

- O săgeată zboară în cerul dinspre asfinţit.

82

Maestrul [Rinzai] poposi la [maestrul] Zoden, şi-l întrebă:

[1] Loc de cinste, imediat după maestru şi călugărul şef.

- Nici lumesc, nici sacru - vă implor, maestre, spune-ţi, iute!

Zoden spuse:

- Sunt pur şi simplu aşa.

Maestrul dădu un *katsu* şi zise:

- Ceata asta de capete rase de colea, ce hrană o fi căutând?

83

Maestrul ajunse la [maestrul] Myoge care îl întrebă:

- La ce bun toate aceste veniri şi plecări?

Maestrul răspunse:

- Tocesc degeaba sandalele de paie.

Myoge zise:

- Şi la urmă ce?

Maestrul replică:

- Bătrânul ăsta nici măcar nu ştie ce vorbim.

84

În drum spre [maestrul] Horin, Maestrul întâlni o femeie bătrână.

- Unde mergeţi? îl întrebă ea.

- La Horin, răspunse Maestrul.

- Horin este plecat acum, aşa că nu-l puteţi vizita, zise femeia.

– Unde a plecat? se interesă Maestrul.

Dar bătrânica o luase deja înainte. Maestrul strigă după ea; când femeia se întoarse, o lovi.

85

Maestrul sosi la [maestrul] Horin care zise:

– Întâmplarea face că vreau să te întreb ceva. Se poate?

– De ce să scurmi în carne sănătoasă ca să faci o rană? spuse Maestrul.

Horin zise:

Strălucitoare luminează luna peste mare
şi n-aruncă nici o umbră.
Zbenguindu-se în ea, peştii se rătăcesc.

Maestrul zise:

Cum luna peste mare n-aruncă
nicicum vreo umbră,
Cum de se rătăcesc jucăuşii peşti?

Horin zise:

Luând seama la vânt, ştiu că vor veni valuri;
Bărcile fug de pe luciul apei cu pânzele umflate.

Maestrul spuse:

Singură străluceşte solitara lună,

ape şi creste sunt tăcute.
Un hohot de râs – atât –
şi cerul şi pământul tresar.

Horin zise:

Limba ta poate că dă strălucire cerului şi gliei,
Dar hai s-o punem la încercare c-un cuvânt.

Maestrul zise:

Când dai de-un spadasin
Arată-i spada ta.
Nu-i da poemul tău
Celui care nu e poet.

Horin se retrase, iar Maestrul alcătui aceste stihuri de laudă:

Calea cea Mare întrece tot ce este,
Liberă să meargă la răsărit sau la apus.
Nu scapără mai iute scânteia din amnar
Nici fulgerul, pierind într-o sclipire.

Issan îl întrebă pe Gyosan:

– "Nu scapără scânteia mai iute din amnar / Nici fulgerul, pierind într-o sclipire" – dar cum i-a ajutat bătrânul maestru pe oameni?

Gyosan întrebă:

– Tu cum înțelegi asta?

Issan zise:

– Simple vorbe într-o explicație, nicidecum sensul adevărat.

Gyosan clătină din cap:
- Nu, nu-i aşa.
Issan zise:
- Atunci tu cum o înţelegi?
Gyosan zise:

Oficial nici un singur ac nu poate trece
Neoficial trec dincolo poştalioane.

86

Maestrul veni la Kingyu. Văzându-l că se apropia, Kingyu se aşeză la poartă, barând-o cu toiagul. Maestrul lovi de trei ori toiagul cu mâna, apoi intră în sala de meditaţie şi se aşeză în capul sălii[1]. Kingyu veni după el, îl văzu, şi remarcă:

- Când oaspetele întâlneşte gazda, sunt respectate obiceiurile bunei-cuviinţe. Frate mai mare, de unde vii de eşti atât de necioplit?

Maestrul spuse:

- Ce tot mormăi acolo, venerabile?

Kingyu şovăi, cu gura căscată. Maestrul îl lovi. Kingyu încercă să se adune. Maestrul îl lovi din nou. Kingyu remarcă:

- Azi nu e ziua mea bună.

Issan îl întrebă pe Gyosan:

- Care din cei doi venerabili a câştigat şi care a pierdut?

[1] Locul de drept al lui Kingyu.

Gyosan răspunse:

- Câştigătorul a câştigat totul. Iar pierzătorul a pierdut tot.

87

Maestrul era pe cale să intre în transformare.[1] Şezând, el zise:

- După moartea mea, nu îngăduiţi să piară Ochiul Adevăratei Dharme.

Sansho izbucni:

- Cum ar putea să piară Ochiul Adevăratei Dharme?

Maestrul întrebă:

- Atunci ce vei spune când pe viitor oamenii îţi vor pune întrebări?

Sansho slobozi un *katsu*.

- Cine putea să ştie că Ochiul Adevăratei Dharme va pieri prin acest măgar orb, zise Maestrul, şi intră în Nirvana.

[1] Adică să moară.

Glosar de termeni chinezi

HSIN sau SHIN, gând, minte, inimă, spirit, "esența divină". Acest termen revine mereu în text, uneori cu înțelesul de "mintea lui", "mintea ta" etc. , iar alteori cu înțelesul de Minte Universală, care în fapt este sinonimă cu Realitatea, Absolutul, și așa mai departe. Termenul mai e folosit și pentru a desemna scopurile în care e folosită mintea, aproximativ în sensul de "a gândi", "a cunoaște", "a-și da seama" etc. Așadar în funcție de context, sensul va fi cel de Minte Universală sau mintea cuiva, procese mentale, gând, gânduri etc. ; sau poate fi cel fundamental de "inimă" (de altfel, noțiunea chineză de minte include unele aspecte care în Occident ar ține de inimă). Deseori, caracterul *shin* sau *hsin* poate sugera concomitent mai multe din aceste sensuri; iar frecventa omisiune a pronumelui personal în textul chinez are rolul de a sublinia identitatea dintre mintea "noastră" și Mintea Universală.

FA, Dharma sau dharma. Dharma e un termen folosit ca sinonim pentru Absolut, pentru Legea Universală, pentru doctrina budhhistă, pentru Credința Dreaptă și Acțiunea Corectă (ortodoxie și ortopraxie) și așa mai departe. Scris cu literă mică, dharma înseamnă orice sau fiecare tip de manifestare - lucruri, idei, forțe, părți constituente ale lucrurilor, "momente" infinitezimale care se combină pentru a forma o singură străfulgerare de gând, precum și "atomii" din care budhhismul Theravadă consideră că sunt compuse toate manifestările, și așa mai

departe. Uneori caracterul *fa* este folosit și în sensul pur chinezesc de metodă.

TAO, cale sau drum. În textul acesta termenul nu conotă același sens ca în taoism, de Forță sau de Spirit ce guvernează și împânzește universul; cel mai des, are sensul abstract de Cale a Iluminaților, Calea Iluminării, Calea meditației Ch'an (Zen) și așa mai departe. De asemenea e folosit în sens concret de metodă, cale sau mijloc.

WU, iluminare, trezire; așadar echivalentul termenului japonez *Satori*. Totuși, faptul că alți termeni sunt de asemenea folosiți pentru a desemna Iluminarea - Bodhi, Annuttara-samyak-sambodhi, precum și traducerile în chineză ale acestor termeni din sanscrită - pare a sugera că Iluminarea inițială, care e scopul principal al acestei cărți, deși substanțial identică cu Iluminarea Supremă, poate diferi de aceasta în grad sau în permanență. Și în japoneză, des folositul termen *Satori* pare a sugera ceva de o mai mică anvergură decât Iluminarea Supremă. În unele locuri, caracterul *wu* este folosit într-un sens mai puțin înalt, însemnând "a se trezi", "a-și da dintr-o dată seama", "a deveni conștient". Trezire sau Iluminare sunt termenii folosiți pentru a traduce *wu* în sensul său major, cuvintele preluate din sanscrită, precum Bodhi, fiind menținute ca atare ori de câte ori apar în text.

CH'AN sau CH'AN-NA, dhyāna sau meditație. Prin aceasta se înțelege abținerea de la gândirea greșită, adică dualistă sau pluralistă.

CHIEH T'O, eliberare. Este folosit ca sinonim pentru Iluminare sau, mai bine spus, pentru a desemna efectul imediat și firesc al Iluminării; eliberarea se petrece dintr-o dată, oarecum în felul cum apa dă dintr-o dată în clocot după ce s-a încălzit treptat la foc.

TING, SANWEI sau SAMOTI, samādhi, contemplația naturii originare care este Mintea Increată sau Spiritul Increat. Acolo unde caracterul *ting* face parte din triada disciplină - concentrare - înțelepciune, adică cele trei practici sau metode de realizare, el a fost tradus ca sinonim cu dhyāna.

CH'AN TING, dhyāna și samādhi.

K'UNG, śūnya, śūnyatā, vid, vacuitate, Vidul, imaterial, imaterialitate etc. Acesta este un concept fundamental în budhhismul Mahāyāna, deși fiecare școală își are propria sa definiție. După Școala Ch'an, numai mintea este reală. Ea este goală, nicidecum în sensul de a fi un vacuum, ci în sensul de a fi goală de orice conținut limitativ, sau altfel spus lipsită de orice determinări sau caracteristici proprii care ar mărgini-o, și de aceea nu este sesizabilă prin simțuri, neavând formă, dimensiune, culoare etc. Fenomenele sunt vide în sensul că toate sunt creații trecătoare (în-chipuiri) ale Minții Universale, care posedă minunata capacitate de a produce în ea însăși toate manifestările posibile. Fiind creații mentale (închipuiri), firește că sunt vide sau imateriale.

T'I și YUNG, substanța și funcțiunea. *T'i* este "substanța" minții universale, fără formă, imaterială, imperceptibilă; *yung* este funcțiunea ei, prin care fiecare manifestare este sau poate fi produsă ca răspuns la nevoile ființelor vii. Când cineva dobândește această *yung* (funcțiune), se poate folosi de minte absolut liber și nestingherit; el devine complet conștient de absolut tot, rămânând însă complet neafectat de absolut orice.

HSING, PÊN HSING, TZÜ HSING, natura originară, natura proprie, natura-de-sine. Toți posedăm, ni se spune, una și aceeași natură, aceea de vid, de imaterialitate nediferențiată. Când suntem iluminați, vedem că așa este

natura noastră proprie, vedem că nu avem și că nu putem avea o altă natură, și totuși ea nu este natura noastră proprie în sensul de a mea sau a ta, fiind natura tuturor lucrurilor și aparținând în egală măsură tuturor. Atunci, ultimele rămășițe de egoism dispar și lasă loc compasiunii nemărginite pentru cei care continuă să își închipuie că există lucruri de câștigat sau de pierdut și care, din această cauză, continuă să se zbată și să lupte împotriva "celorlalți" pentru un "eu" care nu este altceva decât "celălalt".

CHIH și HUI, Jñāna și Prajñā, conștiința pură și înțelepciunea discriminativă. *Hui* se folosește uneori doar cu sensul de a cunoaște și a înțelege lucrurile în sensul obișnuit al acestor cuvinte, iar alteori cu sensul propriu de Prajñā, Înțelepciunea cea mai înaltă care ne dezvăluie propria natură, vacuitatea (imaterialitatea) a ceea ce e real și care, totodată, ne dă puterea de a percepe cele mai fine distincții ale formelor.

SHÊNG și FAN FU, oameni sfinți și oameni obișnuiți (inițiați și respectiv, profani). Acești termeni sunt folosiți pentru a-i desemna pe cei Iluminați și respectiv, pe cei care nu sunt încă, adică Iluminații (Buddhas) și ființele vii, dar se precizează cu limpezime că între aceștia nu există vreo diferență reală, deoarece toți participă la aceeași natură. Deosebirea constă numai în faptul că *shêng* sau cei sfinți și-au realizat propria natură, pe când *fan fu* sau ființele obișnuite o au încă de realizat.

Glosar de termeni sanscriți

ACHĀRYĀ, cărturar, erudit. Formulă de respect.

ANUTTARA - SAMYAK - SAMBODHI, vezi SAMYAK-SAMBODHI.

ASAMSKRITA, ne-aparținând de impermanent; *wu wei.*

ASURA, ființă asemănătoare cu titanii sau îngerii căzuți.

AVIDYĀ, ignoranța primordială, necunoașterea adevăratei noastre naturi.

BHIKSHU, călugăr budhhist, literal cerșetor.

BHŪTATATHATĀ, Absolutul văzut ca pântec (uter) universal.

BĪJA-MANTRA, o silabă-germen sau o exclamație de putere constând într-un singur cuvânt.

BODHI, Iluminare, Iluminare deplină.

BODHIKĀYA, Corpul Absolutului văzut ca rod al Iluminării.

BODHIMANDALA, un loc sau o sferă în care poate fi obținută Iluminarea.

BODHISATTVA, (1) un viitor Buddha; (2) o ființă spirituală care a renunțat la intrarea directă în Nirvāna pentru a-i ajuta și pe alții să ajungă la ea; (3) un adept sincer al Căii.

BUDDHA, (1) O Ființă care a dobândit Iluminarea; (2) un sinonim pentru Buddhakāya sau Absolutul.

DĀNA, (1) daruri sau danii oferite din motive religioase sau caritabile; (2) renunțare, lepădare.

DEVAKANYĀ, divinități feminine minore.

DHARMA, (1) Doctrina lui Buddha; (2) Legea Universală; (3) o metodă sau cale; (4) o entitate de orice fel: lucru, idee, noțiune etc.

DHARMA-DHĀTU, Absolutul, domeniul Dharmei.

DHARMAKĀYA, Corpul Dharmei sau Absolutul, văzut ca Suprema Realitate cu care Iluminații (Buddha) sunt indivizibil una.

DHYĀNA, meditație sau abstragere adâncă, în care gândirea discursivă este absentă. Termenul e tradus în chineză prin Ch'an sau Ch'an-na și în japoneză prin Zen, de la care budhhismul Ch'an (Zen) își ia numele.

GĀTHĀ, strofă, de obicei sacră.

HĪNAYĀNA, una din cele două diviziuni majore ale budhhismului; predomină în Asia de sud-est.

KARMA, procesul cauzal ce leagă fiecare acțiune de cauzele precedente și concurente și de urmările care în mod necesar decurg din ea.

KLEŚA, pângărire, pată, pasiune etc.

KSHĀNTI, îngăduinţă, îndurare.

MAHĀPARINIRVĀNA, Nirvāna supremă. (Nirvāna poate fi obţinută din timpul acestei vieţi; cea supremă urmează la moarte.)

MAHĀYĀNA, diviziune majoră a budhhismului; predomină în ţările mai nordice ale Asiei: China, Tibet, Japonia etc.

NIRMANĀKĀYA, Corpul Transformării în care Iluminaţii (Buddha) şi Bodhisattvii îşi asumă caracteristici fizice asemănătoare cu cele ale fiinţelor obişnuite în scopul de a le elibera.

NIRVĀNA, starea ultimă în care intră fiinţele atunci când, fiind iluminate, nu mai sunt înlănţuite de conştiinţa unui eu iluzoriu.

PĀRAMITĀ, un mijloc de a trece pe malul celălalt pentru a intra în Nirvāna; există şase asemenea mijloace pentru această "trecere".

PRAJÑĀ, cea mai înaltă înţelepciune, înţelepciunea transcendentă etc. Termen folosit şi ca sinonim pentru "substanţa" universală.

PRATYEKA-BUDDHA, o fiinţă care dobândeşte Iluminarea pe cont propriu şi nu începe apoi să propovăduiască Dharma.

PRETA, un strigoi flămând şi chinuit, împins de încărcătura sa karmică grea în această jalnică dar vremelnică stare de existenţă.

SAMĀDHI, o stare de completă retragere a minţii de la ceea ce o înconjoară, rod al meditaţiei practicate perfect;

ea constă în contemplaţia pură a naturii noastre sau a minţii originare.

SAMBODHI, Iluminarea Supremă.

SAMBHOGAKĀYA, corpul în care Fiinţele Iluminate se bucură de răsplata eliberării de lume şi în care pot să apară altor fiinţe într-o formă ne-substanţială.

SAMSĀRA, domeniul relativităţii, al vremelniciei şi al iluziei, prin contrast cu permanenţa şi netulburarea Nirvānei.

SAMSKRITA, ţinând de impermanent, *yu wei.*

SAMYAK-SAMBODHI, Iluminarea Supremă.

ŚĀSTRA, tratat sacru sau comentariu al unei sūtre.

SIDDHI, putere supranormală.

ŚĪLA, preceptele, morala respectate de budişti.

SKANDHA, una din componentele personalităţii unei fiinţe individuale; sunt cinci.

ŚRĀVAKA, cel care aude, auditor: cineva care se apropie de Dharma ca rezultat al faptului că o aude propovăduită.

SŪTRA, unul din volumele ce conţin învăţătura efectivă a Celui Iluminat (Buddha). Numai cu totul excepţional termenul este folosit şi pentru a desemna o scriere sacră ce nu este direct atribuită lui Buddha.

TRIKĀYA, Triplul Corp al unui Buddha, alcătuit din Dharmakāya, Sambhogakāya şi Nirmanākāya.

TATHĀGATA, (1) termen folosit pentru Buddha, cu sensul literal de Aşa-Venit, Cel-Care-Este-Astfel, Cel-Care-Este-Aseitatea; (2) Aseitatea tuturor Dharmelor.

TRIPITAKA, Scripturile budhhiste în ansamblu.

UPĀSAKA, un discipol laic care urmează o anumită regulă strictă de viaţă.

VAJRA, literal, diamant sau adamantin; folosit cu sensul de nepieritor, real, suprem.

VAJRAYĀNA, şcoală a budhhismului mahāyānic ce predomină în Tibet şi Mongolia, cunoscută şi sub numele de lamaism în Occident, unde atât doctrina cât şi practicile sale sunt în genere puţin şi prost înţelese.

VINAYA, disciplina urmată de călugării budişti.

VĪRYA, forţă, zel.

TRANSMISIA "DE LA MINTE LA MINTE" ÎN INDIA

Buddha Shakyamuni

1.Mahākashyapa
2.Ananda
3. Shanavasin
4. Upāgupta
5. Dhitika
6. Mishaka
7. Vasumitra
8. Buddhanandi
9. Buddhamitra
10. Parshva
11. Punyayasha
12. Anabodhi
13. Kapimala
14. Nāgārjuna
15. Kanādeva
16. Rahulabhadra
17. Samghanandi
18. Samghayathata
19. Kumaralata
20. Shayaza
21. Vasubandhu
22. Manorata
23. Haklenayasha
24. Simhabodhi
25. Bashashita
26. Punyāmitra
27. Prajnādhara
28. Bodhidharma

TRANSMISIA "DE LA MINTE LA MINTE" ÎN CHINA

Bodhidharma
470-532

Hui-Ho
487-593

Seng Tsan
?-606

Tao-Hsin
580-651

Hung-Yen
601-674

Hui-Neng
638-713

Chen-Hsiu
605-706

Ching yuan
Hsing su
660-740

Shih-tu
Hui-ch'ien
700-790

Yueh-chan
Wei-yen
745-828

Nan-yang
Hui chung
675-775

Tien-huang
Tao-wu
748-807

Ho-tse
Shen hui
670-762

Şcoala
Ho-tse

Nan-yue
Hui-yang
677-744

Ma-tsu
Tao-I
709-788

Hui Hai
Pai-chang
720-814

Yung-chia
Hsuan-chue
665-713

Nan-chuan
Pu-yuan
748-835

Yuen-yen
T'ang-sheng
780-841

Tung-shn
Liang-chieh
807-869

Yun-chu
Tao-ying
?-909

Doan Dohi
?

Doan
Kanshi
?

Liang-shan
Yuan-kuan

Lung-t'ang
Chung-hsin
?

Te-shan
Hsian-chu
782-865

Hsieh-feng
I-tsun
822-908

Yun-mn
Wen-yen
864-949

Şcoala
Ummon

Huang Po
His-yuan
?-850

Chao-chu
Ts'ung shen
778-897

RINZAI
Lin-chi
?-868

Şcoala
Rinzai

Hsian-she
Shih-pei
835-908

Lo-han
Kuei ch'en
867-928

Şcoala
Honen

Taiyo Kyogen
943-1027

Toshi Gisei
1032-1083

Fu-ying
Tao-kai
1043-1118

Tan-hsia
Tsu-ch'un
?-1119

Chen-hsieh Ch'ing-liao ?	Hung-chih Cheng 1091-1157

Tendo Sokaku ?

Setcho Chikan 1105-1192

T'ien Tung Ju-ching 1163-1228

Dogen Kigen 1200-1253

Şcoala Soto Zen

În colecția ZEN au apărut:

Corpul desăvârşitei înţelepciuni
Transcende orice timp,
Calea cea Mare întrece tot ce este,
Nu scapără mai iute scânteia din amnar
Nici fulgerul, pierind într-o sclipire.

ISBN 973-9453-34-1

EDITURA HERALD